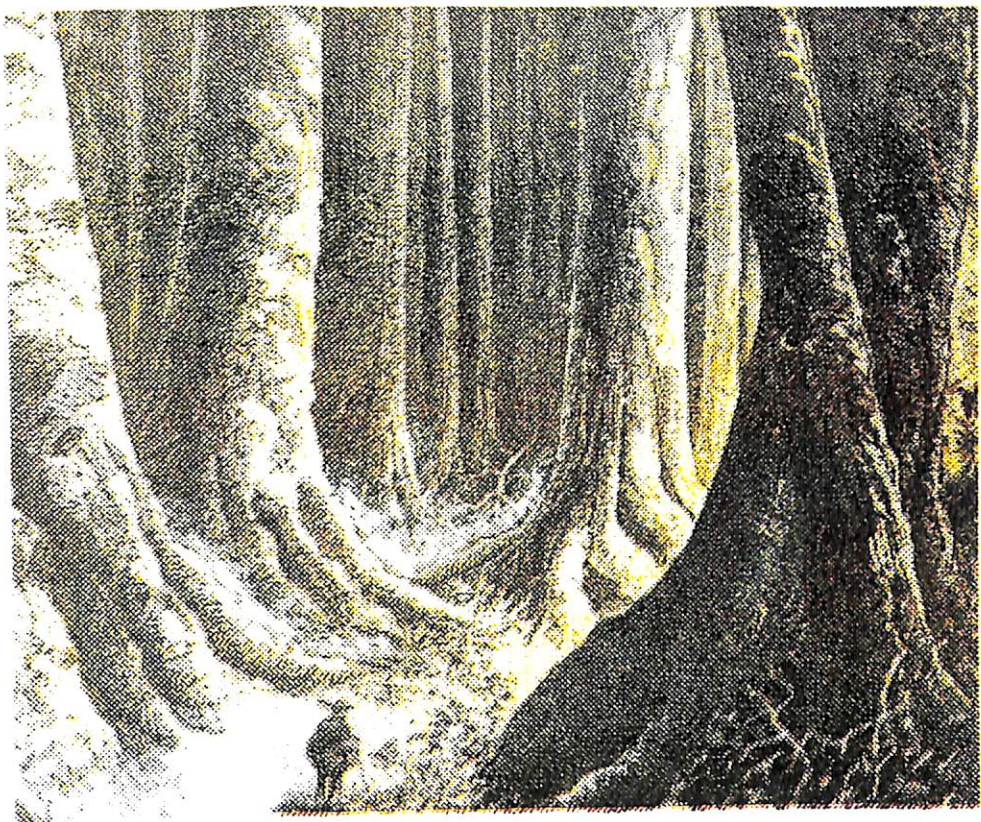

Mira MEKSI

PLANETTHI I NGRIRË

BIBLIOTEKA

8SH-32

M 57

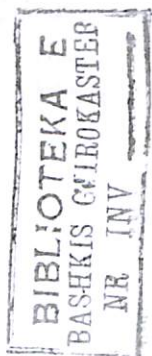
Onufri

8SH-32

M 57

Mira Mexsi

PLANETTHI I NGRIRË

ONUFRI

Merimanga Vigane kish mbyllur përgjysmë të njëmijë sytë dhe po priste. Në Piramidën e Diellit kish qetësi. Njëmijë njerëz rrinin në gjunjë rrotull Merimangës me sytë përtokë dhe prisnin dhe ata.

Dy shërbëtorë trupmëdhenj dolën nga një kapanxhë hekuri e dyshemesë së piramidës që u hap vetiu dhe zunë të ecnin drejt Merimangës. Në një si pjatancë të hatashme argjendi, mbanin një sferë të zjarrtë me vezullime kaltëruese. Kur u afruan pranë Merimangës, lanë pjatancën e argjendtë përtokë dhe zunë me të dyja duar sferën e zjarrtë që ngjante sikur digjej me dyqind gradë nxehtësi. E bartën lehtazi dhe e vendosën me ngadalë nën barkun leshtor të Merimangës. U duk sikur sfera e zjarrtë u shtyp e u bë petë nën atë bark të llahtarshëm pa lëshuar dot asnjë xixëllim.

Merimanga Vigane i kish çelur krejt të njëmijë

sytë e saj.

Atë çast nga kubeja e hinktë e piramidës vërshuan deri poshtë disa tinguj të fuqishëm si klithje proteste. Klithmat vinin dallgë-dallgë e s'kishin të reshtur...

Të njëmijë njerëzit që vinin rrotull Merimangës vështronin si të mekur kubënë e tejlartë. Merimanga Vigane u shpupuris dhe filloi të lëshonte fije zëri të vibruara, që u modeluan në ajër e u bashkuan me njëmijë fijezerat e njerëzve përreth, duke krijuar një lloj muzike krejt të njëtrajtshme që ndillte gjumin si yshtje...

* * *

Era e Gjunit Shekullor, që kish gatuar magjia kundër pricshës së përrallës, doli nga dhoma e bukuroshes së fjetur dhe u sul si e tërbuar udhëve. Udhët s'kishin të sosur. Magjia rritej e rritej. Era fluturonte si e dehur hapësirave.

Ishte hera e dytë që e thërrisnin për ndihmë.

Vendi i Diellit iu hap i tëri erës së tërbuar. Atmosfera u xixëllua nga një shtresë pluhuri inkandeshente dhe ajri u elektrizua. Jeta filloi të ngrinte pak e nga pak në format që kishte atë çast. Sytë zunë të mbylleshin, klithmat të shuheshin, zemrat të mekeshin, truri të paralizohej.

Merimanga Vigane kish heshtur dhe po i fikte

një e nga një të njëmijë sytë e saj. Njerëzit përreth kishin ngrirë. Kubeja e tejlartë e Piramidës së Diellit lëshonte deri poshtë qetësi e harresë...

TEOTIHUAKANI - VENDI I DIELLIT

Teotihuakani ishte një vend i vogël, i rrethuar nga male shumë të larta e të thikta prej akulli të stërllashtë ngjyrë mavi. Në majë të malit më të lartë që mbërthyer me një gozhdë me kokë pentagonale një diell i zbehtë pa rreze që ngjante si një monedhë ari vigane. Vendi të Diellit vetëm emri i kish mbetur, sepse, në të vërtetë, dielli i mbërthyer në majë të malit, s'arrinte ta ngrohte dot vendin dhe aty s'kishte ditë-natë. Tempujt dhe piramidat e shumta të diellit i kishin muret dhe faqet e mbuluara me një myshk kërcellgjatë, që vetëm rritej e rritej. Statujat - kolona vigane në formë luftëtarësh, që rrinin në sheshin kryesor tamam si roja të stërllashtë, qenë të veshura me një brymë të blertë të kristaltë. E megjithatë, njerzit e adhuronin atë copë diell si të marrë. Nga guroret s'reshnin së ardhuri gurët qiklopë që lartnin

muret e tempujve të diellit, të cilët mbinin si kërpudha në tokën e vogël.

Por kërpudha të vërteta qenë shtëpitë e teotihuakanasve, të cilat, të ndërtuara sipas projekteve të Astronom-Arkitetit të Roitur, ishin të gjitha njëlloj dhe ngriheshin rrëzë piramidave dhe tempujve të diellit. Çatitë e shtëpive qenë në formë kupolash të xhamta, secila me nga një antenë sipër, që e vinte çatinë - kupolë në lidhje me syrin e gjashtëqindeshtatë të Merimangës Vigane, i cili kontrollonte brendësinë e shtëpive të teotihuakanasve. Teotihuakanasit bukën e gatuanin me myshkun kërcellgjatë, që rritej faqeve të lagështa të piramidave e që ishte e vetmja bimë e ngrënshme që bëhej nën atë diell pa rreze. Diellorët nuk i njihnin të gjitha ngjyrat. Gjumi shekullor ua kishte humbur kujtesën dhe në Erën e Re të jetës së tyre, siç quhej, ata shihnin vetëm ngjyrën mavi, grinë, të zezen si edhe ngjyrën e verdhë të zbehtë të diellit të ngulur në Malin e Akullit.

Qielli pothuaj përherë gri-zi, nuk qe i stërpikur me yje. Yjet shiheshin rrallë vetën nga Observatori i Arkitekt-Astronimit të Roitur. Kur zbulohej ndonjë yll i ri, me shpresë se do t'i shtonte pakëz dritën e diellit pa rreze, ajo ditë kremtohej si Dita e Madhe dhe në piramidën Uksmal flijoheshin zemrat njerëzore.

PËRSE TEOTIHUAKANASIT E KANË FYTYRËN TË BLERTË DHE ENDEN SI HIJET

Nofullat e gurta të dragoit u hapën ngadalë dhe turma e njerëzve u shty brenda gabzherit të tij që, dredha-dredha nëpër terr, i nxorri në piramidën Ukmal. Faqet e brendshme të piramidës mijëvjeçare, që ndriçoheshin nga pishtarë të panumërt, qenë të mbushura me vizatime, basorelieve dhe hieroglife të padëshifrueshme. Vizatimet paraqisnin kafshë parahistorike, zbukurime që shndrisnin si ar i vërtetë, luftëtarë të armatosur gjer në dhëmbë, mbretër dhe mbretëresha, instrumenta që tani nuk njiheshin më dhe, në qendër të të gjithë atyre qytetërimeve të zhvilluara të ngrira në gur, ndodheshin diej të

rrumbullakët me rreze anash. Në mes të sallës kryesore të Uksmalit rrinte koka gjigande prej guri e Teotihuakanasit të Lashtë.

Njerëzit kishin dëgjuar legjenda rreth tij, por nuk e kishin parë kurrë me sy, sepse njeriu i zakonshëm mund të hynte i gjallë vetëm një herë në Uksmal, Ditën e Madhe.

Nga veshi i kokës së gurtë u var me një fije shkalle Plaka-Merimangë-syri i njëqindtë i Merimangës Vigane të vjetër sa bota, që kishte harruar të vdiste. Kockat e fytyrës së verdhë të Plakës-Merimangë ishin brejtur nga vitet, ndërsa trupi i saj prej merimange ishte i ri dhe i shëndetshëm.

Plaka zbriti zhdërvjellazi në dysheme dhe qëndroi përpara Kokës së Gurtë, përballë turmës.

- Sot është Dita e Madhe, - foli ngadalë plaka me gjuhë merimange - Arkitekt-Astronimi i Roitur zbuloi në qiellin e Teotihuakanit lindjen e një ylli të ri, i cili do t'i shtojë dritën Diellit tonë...

Kur plaka përmendi fjalën diell, turma u gjunjëzua në dysheme dhe zuri të puthte tokën.

- ... dhe kjo do të thotë më shumë myshk, më shumë bukë... le t'ia blatojmë pra zemrën tonë yllit të ...

- Le t'ia blatojmë pra zemrën tonë yllit të ...- përsëriste turma pa vetëdije fjalët e Plakës-Merimangë, që e kish mësuar përmendësh atë fjalim nga tërë ato mijëra ceremoni lindjeyjesh që u ishin kremtuar turmave të panumërta.

Plaka-Merimangë heshti dhe turma heshti.

Radhë ushtarësh-merimanga - syri njëqind e dy i Merimangës Vigane - rrethuan turmën. Njerëzit me zemër në duar shkolin për te Koka e Gurtë. Çapitu e çapitu, zemrat pikonin gjak...

Kur zemrat njerëzore, u bënë piring para këmbëve të Plakës-Merimangë, turma zuri të largohet si hije për nga gabzheri i dragoit. Fytyrat e njerëzve pa zemërt qenë bërë të blerta. Nga buzët e Kokës së Gurtë doli një psherëtimë guri dhe Merimanga Vigane u rrënqeth.

SI LINDIN DHE VDESIN MAGJISTARËT DHE MAGJISTRICAT

Atje, ku shikimi i syve të Merimangës Vigane nuk arrinte dot, në zemër të planetthit, në shpellat dhe guvat e nëndheshme të Teotihuakanit, jetonin magjistarët dhe magjistricat e Vendit të Diellit. Ata ishin të vetmit njerëz me zemër në krahëror, me fytyra të bardha, të kuqe, të verdha e të zeshkëta si njerëzit e vërtetë. Nuk endeshin si hije shesheve e Tempujve të Diellit, por barisnin guvave dhe llagëmeve të nëndheshme. Legjenda rrëfente se njëmijë vjet më parë, përpara se vendi të magjepsej nga Gjumi Shekullor, dy të rinj teotihuakanas ia kishin falur zemrën njëri-tjetrit, qenë bashkuar dhe kishin lindur shumë fëmijë. Dhe kjo racë me zemër

në krahëror kish mbijetuar brez pas brezi.

Ishin njerëz të fortë e të ditur që nuk i ishin nënshtruar kurrë Merimangës Vigane. Kishin ngritur krye dhe s'kishin pranuar t'ia falnin zemrën Uksmalit. Me dijet që kishin, mundoheshin të ndihmonin diellorët, sipas Ligjit të lashtë të Njerëzve me zemër në Kraharor. Dhe kjo ishte shpallur si herezi. Heretikët magjistarë ishin mallkuar nga Merimanga Vigane e përndiqeshin dhe kapeshin kudo që ndodheshin. Ata qenë të detyruar të lindnin e të jetonin shpellave e guvave të nëndheshme, ku mësonin diturinë e Magjistricës Plakë, adhuronin diellin me rreze dhe prisnin ditët e mira, kur Merimanga Vigane të vdiste dhe Arkitekt-Astronomit të Roitur t'i rridhni të gjithë trutë dhe të mos qe më i fuqishëm.

Nganjëherë nuk e duronin dot pritjen, por sulleshin e dilnin rrugëve, aty i prisnin ushtarët-merimanga dhe zjarri i turrave të druve ngrihej deri në qiell.

* * *

Në Llagëmin e Errësirës së Madhe jetonte edhe Magjistrica Plakë, e vetmja që i kish kaluar të pesëdhjetë vjetët, tani ishte rreth dyqind vjeç, dhe kish shpëtuar nga diegia, sepse magjistarët dhe magjistricat nuk vdisnin vetiu, pothuaj të gjithë

përfundonin në zjarrin e Merimangë Vigane.

Në mes të Llagëmit të Errësirës, ndodhej skulptura e një dielli me rreze. Soji i magjistarëve adhuronin diellin me rreze dhe Diturinë e Vërtetë që ndodhej e shkruar në një papirus të hershëm me hieroglifë, të cilin dinte ta lexonte vetëm Magjistrica Plakë, e cila s'kish qeshur kurrë. Ajo mbante të varur në qafë si talisman një gur të zi me thepa, sa një kokërr veze, të cilin e quante Bolidi i Qiellit.

Kur vinte mesnata, dhe ajo këtë kohë e gjente instiktivisht, Magjistrica Plakë zinte e tirrte biseda të gjata e të stërgjata me Bolidin e Qiellit, që fliste si njeri.

- Ishte natë e tmerrshme, - kujtonte Bolidi dhe rrëqethej bëërr. - Kozmosi që fare i qetë dhe pa shumë dritë, unë me mëmën time po udhëtonin të shkujdesur mes një grumbulli të madh yjesh të vegjël e të bardhë, si shkumë qumështi.

- Në Udhën e Qumështit, - e ndërpreu Magjistrica Plakë, që e mbante vesh me kujdes.

- Po, po, tamam në Udhën e Qumështit. Papritur, një si gojë ferri prej drite na u lëshua përpara. Yjet e vegjël e të mençur, që me sa dukej e njihnin atë lubi, morën arratinë të tromaksur. Mirëpo, siç doli, lubia donte të përlante vetëm mëmën time...

- Atëherë - Bolidi ndali një çast për t'u mbushur me frymë. - Atëherë ndodhi gjëma, ajo u përplas më një yll tjetër. Përplasja që e llahtarshme.

Hapësira u mbush me miliona copëza-komete të zjarrta. Humba mendjen. Pas disa ditësh u gjenda në Kraterin e Zi.

- Kometën? - pyeti Magjistrica Plakë.

- Kometën po, sepse as që i përfilli yjet e vegjël. Mëma ngaqë e donte shumë dritën, e gjora, nuk e pikasi aspak rrezikun, por përkundrazi, porsa hyri në atë banjë drite zuri të çplekste flokët e saj të artë deri në fund të këmbëve.

- Po lubia e dritës? - pyeti sërish Magjistrica Plakë.

- Në fillim dukej sikur sodiste bukurinë e sime mëje. Kometa, pasi çpleksi mirë e mirë flokët, lëshoi edhe bishtin e fustanit të saj të bardhë, që u end kozmosit me mijëra kilometra dhe nisi të nusëronte.

- Po lubia?

- Asgjë, lubia rrinte dhe e vështronte. Dukej sikur qe përpirë nga bukuria e Kometës. Mëma, e dehur nga ngazëllimi i dritës, zuri pastaj të vallëzonte e të vallëzonte... Mirëpo lubia e dritës i kish dhënë ndërkohë dinakërisht të rrufiste një pije të tmerrshme, sepse asaj filluan t'i merreshin këmbët dhe ...

- Dhe... - e nguci rrëfimin e Bolidit, Magjistrica Plakë.

- Shpejtësia me të cilën ajo po lëvizte qe shumë e madhe dhe lubia, kur pa që i merreshin këmbët, filloi të tërhiqte prej flokësh. Mëma e kuptoi rrezikun, por qe tepër vonë. Ajo jepte e merrte që të mbrohej, duke u munduar të dilte nga goja e saj

e tmerrshme e dritës. Piruetat e Kometës qenë të hatashme, por lubia e tërhiqte mizorisht për flokësh.

- Atëherë...- Bolidi ndali një çast për t'u mbushur me frymë. - Atëherë ndodhi gjëma, ajo u përplas më një yll tjetër. Përplasja qe e llahtarshme. Hapësira u mbush me miliona copëza - komete të zjarra. Humba mendjen. Pas disa ditësh u gjenda në Kraterin e Zi.

OBSERVATORI - KALENDAR

Arkitek - Astronomi i Roitur zuri të rrotullonte dorezën e dorës, dhe Dymbëdhjetë kambanat e Vendit të Diellit kumtuan me një zë bubullimë ardhjen e natës. Në kubenë e hapur të Observatorit - Kalendar, ku qe vendosur një teleskop i madh, ndriste një copë qiell i yjësuar.

Arkitekt - Astronomi i Roitur qe shqetësuar. Në tryezën e gjatë, ku gjendej një mish - mash shishesh pa etiketa, me lëngje të ndryshme, një kafkë njeriu, një papirus i madh me figura të shkalafitura gjeometrike, një komaps i çapëlyer, kavanoza me yje qielli të mbyllur në formalinë, një qiri i ngënë dhe plot gjëra të tjera që s'mereshin vesh se ç'ishin, ndodhej dhe një poçe e madhe

balte. Me duar të dridhura Arkitekt - Astronomi i Roitur vazhdonte të hidhte në lëngun e kuq të poçes merimanga të reja. Lëngu s'po lëshonte asnjë bulëz. Ai vazhdonte ta përziente me një thupër të artë, por asgjë! Arkitekt - Astronomi i Roitur shkuli disa qime nga mjekrra e tij e rrallë dhe i hodhi brenda. Përsëri asgjë! Në muret e Observatorit - Kalendar vareshin copëza vigane këmbësh merimange, sy të qelqtë të mbyllur në akuariume ajri dhe instrumente pa emër. Në një cep qe varur një lakuriq i madh nate.

Astronomi iu afrua, e hoqi nga gozhda dhe e lëshoi nga kubeja e hapur e Observatorit. Pastaj u avit te mekanizmi i njëmijë pasqyrave dhe zuri të sodiste veten: Në kokë mbante një skufje të kuqe tërë myshk. Sytë në fytyrën gjatuce verdhanike qenë pa dritë. Trupin kokallëdalë ia mbulonte një dolloma e zezë e mykur tamam si skufja e kuqe, e cila zbulonte vetëm duart e gjata skelet, ku as damarët nuk dalloheshin. Ndërsa zemra e tij rrihte fort e fort si pompë dhe rrahjet e saj gjëmonin në tërë observatorin. Arkitekt - Astronomi i Roitur qe i vjetër e ri, pa moshë.

Në poçen e tryezës së gjatë, merimangat ishin mbytur pa e zier dot lëngun e kuq.

Në tavanin e tejlartë të Observatorit - Kalendar varej me një zinxhir të gjatë deri poshtë, një orë e gurtë, që ecte mbrapsh. Ajo maste kohën e Teotihuakanit. Arkitek - Astronomi ia kishte ngulur sytë orës së gurtë të varur.

55153¹⁷

BIBLIOTEKA E
SHKËZISIA DOKUMENTAR
E TIRËS
INV _____

Në copëzën e qiellit të yjzuar, Arkitekt -
Astronomit të Roitur iu bë se pikasi një yll të ri,
shumë të madh e të çuditshëm, që hem dukej e
hem zhdukej...

* * *

Në Llagëmin e Errësirës, Magjistrica Plakë
me papirusin e hershëm plot milingona hieroglifesh
të hapur në pëqi, po qeshte për herë të parë në
jetën e saj. Dhe aq po kukuriste, saqë "bolidi i qiellit"
i hidhej hopthi - pupthi mbi kraharor.

Rrotull saj magjistarët dhe magjistricat e tjera
e vështruan të habitur.

Befas, nga një kthinë e Llagëmit u dëgjuan
klithma fëmije të porsalindur.

Magjistrica Plakë u zhduk sa hap e mbyll sytë
dhe pas një çasti u duk sërish me një foshnjë në
duar:

- Kjo foshnjë është Shpresa Jonë! - thirri ajo.
- Syshpuza me diell në shpatull!

Ç'ishin rrethepërqark, të shastisur, shqyen
sytë dhe panë se vërtet foshnja, në vend të syve
kishte y si thëngjinj të ndezur, ndërsa në shpatull si
nishan, një diellth pipiruaq ta artë e plot xixëllime

Drita e diellit pa rreze, të ngulur majë Malit ë Akullit, po mekej sa vinte më shumë. Në faqet e maleve, si nëpër pasqyra, kishin zënë të dukeshin turbull ca pamje fantastike, të cilat u kujtonin diellorëve përrallat e vjetra teotihuakanese që përhapeshin nga magjistarët dhe magjistricat. Pamjet sa vinin e qartësoheshin dhe njerëzit të ngrirë nëpër rrugë shihnin mirazhe qytetesh të mëdha, lumenj ujëbardhë, pyje të blerura, lule, zogj, dete...

Arkitekt - Astronomi i Roitur vërtitej si i shkalluar në Observatorin - Kalendar, duke u përpjekur me Mekanizmin e Pasqyrave të shtonte dritën e diellit në mal e të zhdukte pamjet fantastike.

Më pas, Tellalli - Merimangë, doli rrugëve duke britur se ato që kishin parë s'ishin veçse mirazhe të stërlashta të qytetërimeve të shuara që barisnin kozmosit për të mashtruar njerëzit. Në gjithësi s'ekzistonte më asnjë qytetërim tjetër përveç atij të Teotihuakanit.

Mirëpo mirazhet e stërlashta na e paskëshin të keqen brënda dhe vërtetonin thëniet e Tellallit - Merimangë. Njerëzit, që deri atëherë nuk i njihnin ëndrrat dhe e bënë gjumin të shpëlarë e pa shije, po ama në mëngjes zgjoheshin me kokën bosh e të qetë, zunë të shihnin ëndrra çdo natë. Ëndrrat ua bënë gjumin të gëzuar, por mëngjesi vinte hem

i shqetësuar e hem plot shpresë. Njerëzit me fytyra të blerta nuk endeshin më si hije, këmbët filluan t'u rëndoheshin dhe kokën e ndjenin mbi supe.

Në Piramidën e Diellit, Merimanga Vigane ishte elektrizuar e tëra. E zuri me gremçat e saj Lakuriqin e Natës Lajmëtar, që porsa kishte hyrë nga kubeja e hinktë dhe kishte qëndruar pezull në një krah të saj dhe e flakariti gjithë maraz.

- Shko e thuaji tët zoti, - i fishkëlleu me gjuhë gjarpëri, - të më ndërtojë syrin ëndrrazhbirues.

GJUETI YJESH

Nga kubeja e Observatorit - Kalendar hyri Lakuriqi i Natës Lajmëtar. Arkitekti priti që ai t'i ulej në sup e t'i thoshte ndonjë lajm, por ai shkoi dhe u var te gozhda në mur dhe lëshoi kokën poshtë...

Arkitekt -Astronomit të Roitur vazhdonin t'i dridheshin duart. Ylli i Madh që kishte pikasur, që hem dukej e hem zhdukej, tani vezullonte i fuqishëm në qiellin pus të natës.

Arkitekt - Astronomi nuk e hiqte teleskopin nga syri. Yjet e tjera dukeshin krejt të zbehtë përpara Yllit të Madh. Ata të dy u panë sy më sy. Ylli dhe Astronomi i Roitur. Dukej sikur Ylli i thoshte: "Hë, të duhet dritëz për diellin tënd të mekur? Ja tek më ke mua, do t'ju ndihmoj ty dhe popullin tënd."

- "Jo!" përgjigjej Asronomi i Roitur me vete. "S'kam nevojë për dritën tënde, ajo është e vërtetë, diellin tim e ushqej me dritë pasqyrash, shfaqja jote më duhet vetëm për të korrur ca zemra dhe ti pastaj drejt e në kavanoz!..."

"Mua s'ke ç'më bën!" ia priste Ylli.

"Ha - ha - ha - ha!" buçiti një e qeshur yllore në tërë Observatorin - Kalendar, aq sa u shkund edhe ora e gurit të varur.

"Ç'është kështu?" briti Astronomi i Roitur. "Mos kam shkalluar gjë? A qeshin yjet? Bërr!" u rrëqeth ai i llahtaritur.

U lëshua te Mekanizmi i Tmerrshëm i Pasqyrave, që zinte pothuaj gjysmën e Observatorit dhe e drejtoi për nga ylli kryeneç. E ndezi. Një kon i hatashëm drite tepër të fuqishme me kulm në Observator e rrëmbeu brenda yllin me ç'kishte përreth. Drita e fuqishme ishte një lloj hashashi kozmik, e cila e mpinte yllin që binte brenda rrezeve të saj. Ylli i mpirë e merrte dritën e konit të hatashëm për dritën e Agimit dhe, ashtu i përgjumur, hidhej në shtratin e tij për të fjetur. Porsa përpihej nga pasqyrat, drita e tij zinte e fironte ngadalë, derisa trupi i mpakej dhe përfundonte i burgosur në kavanoza me formalinë të Astronomit të Roitur.

Ylli vazdonte të vezullonte i qetë. Nuk dukej asnjë shenjë mpirjeje a turbullimi.

Astronomi i Roitur u dha pasqyrave maksimale. Koni gjigand i dritës shpërtheu në qiell si vetëtimë. Astronomi i Roitur priti. Një plaf e dobët

u dëgjua dhe në teleskop ai pa një vrimëz të zezë përbri yllit kryeneç që vazhdonte të vezullonte i qetë dhe tallës.

Në kavanozin që rrinte gati, u burgos një yll i shpëlarë.

Astronomi i Roitur uli dorezën e Mekanizmit të Pasqyrave dhe fiku dritën e konit.

* * *

Ditën që Syshpuza mbushi dymbëdhjetë vjeç, e ëma i tha se Magjistrica Plakë e priste në Llagëmin e Errësirës. Syshpuza shkoi me vërtik se e donte shumë plakën.

Në Llagëmin e Errësirës, e gjeti Magjiticën Plakë të ulur në një kolltuk guri, përpara statujës së diellit me rreze. Dukej sikur që përgatitur për një ceremoni të veçantë.

Syshpuza shkoi, iu ul në pëqi dhe zuri të luante me talismanin e plakës.

- Të kam mësuar tërë artin tim, - filloi t'i thoshte plaka. - Edhe hieroglifet di t'i lexosh. Papirusin e hershëm e ke tëndin. Tani ka ardhur koha të mësosh më shumë të vërteta.

- Të mësoj më shumë? Po ti vetë the se m'i ke mësuar të gjitha! - tha Syshpuza.

- Të vërtetat s'kanë fund, moj bijë, - vijoi Magjistrica Plakë, - dhe koha për t'i mësuar ato, as

del, as tepron.

- Ti do të m'i mësosh të vërtetat e tjera? -
pyeti vajza.

- Unë jo, por një tjetër si unë dhe ca më i
moçëm se unë.

- Është afër?

- Shumë afër dhe shumë larg, moj bijë.

- Do bëj udhë të gjatë?

- Dhe udhë të shkurtër dhe udhë shumë të
gjatë.

- E ç'më duhen mua tërë këto të vërteta?

- Të duhen ty, na duhen ne të gjithëve, i duhen
Teotihuakanit.

- Do të kthehem sërish?

- Do të kthehesh nga rruga e shkurtër dhe
ne do të marrim vesh nëse je e zgjedhura e
Shpresës. Do të kthehesh dhe nga rruga e gjatë
dhe do të vish bashkë me të.

Dhe Plaka filloi t'i rrëfente se ç'udhë do të
merrte.

ORAKULLI I TEOTIHUAKANIT

Vajza i gjeti pa mundim rrënojat e tempullit të vjetër. Shumë mure dhe korridore të ngrehinës kishin mbetur të paprekura. Një bimësi e lagësht e si pa ngjyrë kish pushtuar brendësinë e saj. Zvarranikë me trup të squllët si xhelatinë fshiheshin nëpër vrimëza të trembur nga hapat e Syshpuzës. Pasi ngjiti disa shkallina të ngrëna, vajza doli në një si shesh të vogël në formë gjysmërrethi, tamam siç ia kishte rrëfyer Magjistrica Plakë. Pjesën qendrore të sheshit e zinte një figurë e madhe. Figura ishte një kokë gruaje në formë drejtkëndëshe me vija të trasha, që dilnin nga të katër anët e drejtkëndëshit. Vijat duhet të kishin pasur dikur ngjyra të forta, të cilat koha i kish zbehur pak e nga

pak, dhe tani kokën e hijesonte vetëm një prarim i lehtë. Çdo vijë tregonte një drejtim rruge brenda tempullit.

Syshpuzën e kapi dëshpërimi. Gjithë ajo braktisje dhe ai rrënim të fusnin ngjethmat. Mori vijën e ekstremitetit të djathtë, e cila e nxorri në një rruginë, tavani gjysmë i rrëzuar i së cilës ulej fare, aq sa mund të kalonte vetëm trupi i një fëmije dymbëdhjetvjeçar. Vajza u fut pa frikë në rruginë, megjithëse fundi i saj qe kredhur në terr. Kur arriti në fund të rruginës, Syshpuza pa se tavani qe ulur aq shumë sa ajo s'mund të hynte dot. Vajza bëri të ulej a të shtrihej barkazi për t'u shtyrë përpara, kur dëgjoji një të krisur të tmerrshme muri që oshëtiu në boshllëk. Ajo mbylli sytë dhe priti që gurët t'i binin përsipër e ta varrosnin të gjallë. Priti gjatë, symbyllur. Kur çeli sytë pa se tavani qe ngritur lart, dy anët e rruginës qenë hapur vetiu dhe ajo mund të kalonte lirisht. Kaloi. Përpara syve të saj errësira qe bërë dritë dhe ajo pa tamam atë që kërkonte dhe që i kish dalë kushedi sa herë nëpër ëndrra: Shkëmbin Orakull.

Shkëmbi dukej krejt i zakonshëm, i hirtë si të gjithë shkëmbinjtë, vetëm se ngjante sikur qe prej shtufi, sepse trupi i tij ishte shpofka - shpofka. Përreth vendi qe i shkretë e i mbuluar me një pluhur të verdhemë.

Syshpuza qëndroi përballë shkëmbit ashtu siç e kish porositur Magjistrica, me zemrën që i rrihte fort. E vështroi me kujdes dhe pa se në shkëmb

qe gdhendur figura e një luftëtari të lashtë teotihuakanas. Gdhendjet qenë mbuluar nga pluhuri i kohës, dhe Syshpuza instiktivisht filloi ta rrëzonte pluhurin ngadalë me dorë e të nxirrte në shesh fytyrën e luftëtarit...

Nëpër shpofkat e shtufit, së pari, u dëgjua një fëshfërimë e lehtë, pastaj ajo u kthye në vërshëllimë dhe më në fund Syshpuza dallooi shkoqur një zë të vjetër e si të tytmë që thoshte:

- ... Vajza e mban shpresën të trup dhe në sy, emri i saj rrëfen gjithçka. Ajo vjen nga Terri dhe do ta nxjerrë Shpresën në Dritë. Diellorët e errësirës atë kanë kërkuar, tortura e pritjes po merr fund...

Gjuha e Orakullit ishte tepër e figurshme, por Syshpuza arrinte të zhbironte çdo fjalë.

- ... Udha drejt Shpresës ka qenë e gjatë dhe e mundimshme, por vajzën do ta ndihë Zemërhekuri...

Këtë emër Syshpuza nuk e kish dëgjuar kurrë, por megjithatë nuk u ndie, sepse Magjistrica Plakë kish për t'ia shpjeguar të gjitha.

- ... Zemërhekuri, - e përsëriti së dyti fjalën Orakulli... dhe Koha e Plotfuqishme...

Orakulli heshti. Mesazhi i tij i lashtë ishte dhënë. Nga fytyra e luftëtarit të lashtë ra përsëri pak pluhur.

Syshpuza mori rrugën e kthimit. Kaloi përsëri Tavanin Kërcitës, Sheshin Gjysmë të Rrumbullakët me kokën drejtkëndëshe, Shkallët e Ngrëna dhe Koridoret e Shembura e gjysëm të ronitura, ku

gëlonin zvarranikët e squllët dhe harliseshin bimësitë e lagështa pa ngjyrë...

* * *

Në Llagëmin e errësirës, Magjistrica Plakë mbante në dorë gurin me thepa të qiellit dhe buzëqeshte e kënaqur duke dëgjuar rrëfimin e Syshpuzës.

- Domethenë Zemërhekuri, moj bijë? - tha ajo.

- Po, tamam Zemërhekuri dhe Koha e Plotfuqishme.

- Zemërhekuri është bolidi i qiellit, - tha Plaka.

- Ky e ka zemrën prej hekuri, - vijoi ajo duke i rrëfyer gurin me thepa që mbante në dorë.

- Ky do më ndihmojë? - hapi sytë Syshpuza e habitur.

- ...Po... Koha e Plotfuqishme? - mumuriti Magjistrica Plakë dhe vazhdonte ta hidhte e ta priste në duar Zemërhekurin thepanjos. Pastaj sikur të qe kujtuar për diçka, bëri për te një kamare e hapur në mur dhe e ktheu prapë duke u çapitur me papirusët milingonahieroglifesh në dorë. Zuri t'i shfletonte me gishtat eshtakë e të fortë, të cilat i shkonte përmbi figurat e hieroglifëve, dhe buzët që mezi dalloheshin në fytyrën e tretur filluan t'i lëviznin.

KOHA E PLOTFUQISHME

Porta e gurtë madhështore, dukej hem shumë e vjetër hem shumë e re. Syshpuza e habitur, padashur lëshoi një vërshëllimë. Kërkoj dorezë, por dorezë nuk kish. Vërejti se mos kishte vrimë çelësi dhe nuk e pa gjëkund. Befas, në të djathtë të saj, bri portës së gurtë, mes një grumbulli gurësh, i zyri syri bishtin e një syri metalik shumë të madh, që shkëlqente. E tërhoqi me mundim nga vetja dhe kur i tërë kyçi doli në shesh, gjysmë i brejtur nga ndryshku dhe gjysmë xixëllues si ar, porta e gurtë u hap vetiu si me magji.

Syshpuza s'u mendua gjatë, por kapërceu pragun...

Një vorbull ajri, që dukej sikur kish kohë që

e priste, e rrëmbeu të tërën, dhe Syshpuza s'pati kohë as të kishte frikë, por e lëshoi trupin në të dhe mbylli sytë.

Nuk mori dot vesh sa kohë u përsoll në vorbull, sepse pati përshtypjen se kish humbur ndjenjat për disa minuta.

Kur erdhi në vete, një forcë e madhe centrifugale po e tërhiqte me furi. Syshpuza detyrohej të kapërcente një e nga një rrathë gjigandë ajri që sa vinin e mbylleshin më shumë e më shumë në pafundësi...

Në të majtë e në të djathtë filluan të shfaqeshin figura e pamje që fluturonin e zhdukeshin me shpejtësi. Aq shpejt fluturonin, saqë Syshpuza nuk arrinte dot t'i dallonte. Por, pak e nga pak, ndërsa në vesh zunë t'i shungullonin lloj-lloj zhurmash, pamjet zunë të qartësoheshin e të lëviznin në po atë drejtim që lëvizte edhe ajo dhe me po atë shpejtësi.

Syshpuza u gjend papritur brenda pamjeve.

Ndodhej në një vend të mrekullueshëm e tërë dritë, me piramida e tempuj të praruar nga dielli i vërtetë, me njerëz të lumtur dhe mes tyre një Bukuroshe e Bardhë me dymbëdhjetë xhuxhë kapuçkaltër që lëvizte tamam si zanë drite. Pamja u zhduk dhe vajza hyri në një tjetër, ku dukej vetëm një Observator - Kalendar gjigand që lartësohej gjer në qiell. Pastaj në një tjetër, ku Bukuroshja e Bardhë paraqitej në një krevat të bardhë duke fjetur. Kjo pamje shoqërohej me klithma, britma, ulërime

njerëzish. Më pas Syshpuza u gjend pranë një Merimange Vigane të llahtarshme që e tmerroi. Merimanga u zhduk shpejt dhe Syshpuza u gjend mes një turme njerëzish të ngrirë në pozicione të ndryshme, tamam si statuja të gjalla. Edhe retë e qiellit kishin ngrirë në fluturim, edhe avulli që dilte nga një kazan mbi zjarr nuk lëvizte dot. Syshpuza u habit. Sa u bë gati t'i prekte me dorë, fluturoi në një pamje tjetër.

Hapësira ishte e pamatshme. Diku larg ajo dalloi një si trupth qiellor që po afrohej marramenthi drejt saj. Kur trupthi u bë planet gjigand, para syve të vajzës një brambullimë e hatshme e mbushi hapësirën përreth me një mjegull të trashë që s'lejonte të shihej asgjë.

Kur mjegulla u davarit. Syshpuza pa se nga planeti gjigand ishte shkëputur një planetth, që po i langohej me vërtik të madhit. Rrugët e tyre qenë paralele, por me drejtime të kundërta. Planeti gjigand humbi nga pamja, ndërsa i vogli vazhdoi të voziste në hapësirë duke pësuar ndryshime. Në fillim, në sipërfaqen e tij u dukën ca bulëza të akullta që u rritën ngadalë - ngadalë dhe u kthyen në male të stërlashtë akulli. Planetthi i maleve të akullit iu zhduk nga pamja.

Përreth u bë errësirë e madhe dhe u end në hapësirë për çaste të tëra. Syshpuza vazhdonte të kapërcente rrathët gjigandë të ajrit.

Tërheqja centrifugale e hodhi në një sallë të mrekullueshme me fenerë yjesh, ku një burrë

madhështor e vigan me krela të zjarrtë, i ulur në një kolltuk yjesh katana, po fjalosej me një fëmijë të mbështjellë me një pelerinë. Aty gjithçka ishte mahnitëse. Syshpuza iu afrua fëmijës me pelerinë dhe ngriu në vend nga habia. Fëmia ishte ajo vetë, Syshpuza. Brenda një çasti të vetëm, vajza kuptoi pjesën e dytë të mesazhit të lashtë.

Tërheqja e rathëve të ajrit u shty përpara. Shpejtësia zuri prapë të rritej duke marrë madhësinë e fillimit. Pamjet kalonin para saj trallisëse dhe të pakapshme. Megjithatë Syshpuza, që tani ishte mësuar me to, mundahej të dallonte diçka. Kështu e pa sërish edhe Merimangën Vigane edhe Observatorin - Kalendar, edhe Bukuroshen e Bardhë edhe Malet e Akullit.

Në tërë atë rrëmujë pamjesh befas, sytë i zunë një kavanoz të madh qelqi që kish brenda një njeri të burgosur. Njeriu dukej si një qenie e moçme përrallash me skufje të kuqe në kokë, dolloma të zezë dhe mjekër fije - fije.

Gjithçka qe bërë marramendëse. Sillu e sillu...

Syshpuza u gjend sërish përpara Portës së Gurtë.

* * *

Të dymbëdhjetë kambanat e Observatorit -

Kalendar njoftuan me gjëmime ardhjen e mesnatës.

Qielli i Teotihuakanit ishte pus i thellë, yjet s'shiheshin, madje as nga kubeja e Observatorit.

Dy hije rrëshqisnin rrëzë piramidave dhe tempujve të diellit. Hija e madhe e kërbunjur mezi çapitej, ndërsa e vogla fluturonte.

Hijet rrëshqitën gjatë. U ndalën në faqen tjetër të planetthit, buzë Kraterit të Zi.

Hija e kërbunjur hoqi nga qafa talismanin dhe diç zuri të namatiste.

Atë çast një flakërimë qiellore e bëri Kraterin e Zi ditë dhe atmosfera përreth zuri të xixëllohej nga miliarda shkëndija qiellore, që përplaseshin me furi në tokë.

Mëgjistrica Plakë dhe Syshpuza qëndronin mes atij rrebeshi të zjarrtë gurëqielli që s'digjte, me sytë të Krateri i Zi. Magjistrica e kish rrokullisur "bolidin e qiellit" në gropën e Kraterit. Gjithçka përreth reflektonte një ngrohtësi të mrekullueshme.

Kaluan disa minuta.

Dalëngadalë, nga Krateri i Zi, djepi i "gurit të qiellit" zuri të ngrihej shtatrritur Bolidi. Trupi i tij tani ia kalonte disa herë trupit të Syshpuzës. Atmosfera që elektrizuar.

Bolidi me Syshpuzën u përqaftuan si dy miq të vjetër dhe morën në çast udhën.

NË MALIN E AKULLIT

Bolidi dhe Syshpuza iu afruan Malit të Akullit. Në këmbët e tij, guxuan të ngrinin kokën dhe u trallisën nga lartësia e pamatshme. Gjigandit të akullit i shkante koka gjer në qiell. Bolidi u drodh.

- Është e pamundur, Syshpuzë, ky s'kapërcehet dot! - murmuriti ai.

- Qysh e pamundur! - briti Syshpuza. - Po ti, mor Zemërhekur, fluturon nëpër kozmos e jo më të kapërcesh këtë!

- Eh, eh po ti ke dëgjuar për Xhindin e Lig të Akullit, moj Syshpuzë! Syve të tij nuk i shpëton askush që kërkon ta kapërcejë Malin. Ai është ngrohtësirrufitësi dhe do të na e përllante të gjithë ngrohtësinë e jetës sonë e do të na kthente në

statuja akulli.

- Po, po vërtet, po s'i t'ia bëjmë? - tha e menduar vajza.

- Ta pleqërojmë, ta vrasim mendjen, - foli prapë Bolidi.

Të dy nisën të ecnin rrezës së malit që s'dukej të kishte as cak as anë dhe që ngjante sikur kish pushtuar gjithë botën. Ecën e ecën ngadalë nëpër mjegull të lehtë e të brymët që vazhdonte të rrokullisej që nga maja e paanë e malit. Diku, nëpër trajtat e çuditshme të mjegullës, Syshpuzës iu duk se pa ca qenie të vogla që bridhnin në njëshkolonë. Vajza fërkoj mirë e mirë sytë dhe pa se ato vërtet qenë qenie të vogla dhe jo trajta mjegulle siç kujtoi në fillim.

- Hej, kush jeni ju? - briti Syshpuza dhe zyri të vraponte drejt tyre.

Paskëtaj, njëshkolona xhuxhe shpejtoi hapin dhe humbi diku.

Syshpuza tani i qe afruar vendit ku kish parë qëniet vocërrake dhe po vështronte andej - këndeje mos zbulonte gjësend. Atë çast një kokëz e bardhë me kapuç të kaltër u zgjat që prapa një thepi akulli, por u zhduk sa hap e mbyll sytë.

- Dil, mos ki frikë nga unë, - iu lut Syshpuza zëëmbël. Atëherë kapuçi i kaltër me një xhufkë të madhe të bardhë u shfaq sërish dhe dy sy të rrumbullakët, po të kaltër, filluan të xhironin në fytyrën e bardhë gjatuce. Pas atij kapuçi kaltërosh, u shfaqën dhe njëmbëdhjetë kapuçë të tjerë të

kaltër, njëri pas tjetrit.

Ishin Elfët e Akullit. Syshpuza i njohu menjëherë, kur qe e vogël, nëna i kish treguar shumë përralla për ta. Ata qenë xhuxhat e Gëzimit që jetonin si robër të Gjigandit të Akullit. Elfët e rrethuan Syshpuzën dhe Bolidin dhe zunë të cicëronin gjithë gëzim: edhe vajza me Zemërhekurin e ndien veten të gëzuar, sepse gëzimi ngjitet si me magji.

- Eh, eh, po ju keni dalë shëtitje? - tha një Elf (se ata të gjithë ishin njësoj).

- Po, - tha Bolidi.

- Jo, - tha Syshpuza dhe të dy u panë sy ndër sy.

- Jo, - përsëriti Syshpuza. - Duam të kapërcejmë Malin.

- Bërrrr Malin?! - thanë njëzëri të dymbëdhjetë Elfët dhe tringëlluan padashur zilkat prej breshëri kokërrmadh që mbanin në duar.

- Dëgjoni, o Elfë të mirë, - foli prapë Syshpuza, - na duhet patjetër të kapërcejmë Malin e tmerrshëm të Akullit.

- Po Xhindi i Lig? - e ndërpreu një Elf.

- E njohim atë egërsirë, - tha vajza, - por ama misioni ynë është aq i madh, saqë frika nga ai është hiçmosgjë. Duhet të takojmë Diellin e Madh e të vërtetë. - Këtu Syshpuza e uli fare zërin.

- Diellin e madh, oh! - britën Elfët dhe zilkat prej breshëri kokërrmadh tringëlluan përsëri.

- Po, po, Diellin e Madh, por kërkojmë

ndihmën tuaj, - foli vajza. - Ju e keni Malin si shtëpinë tuaj, e njihni edhe Xhindin e Lig, Ngrohtësirrufitësin dhe mund të na thoni diçka.

Të dymbëdhjetë Elfët u mblodhën disa çaste kokë më kokë dhe zunë të çuçurisnin.

Syshpuza dhe Bolidi u hoqën mënjanë me kujdes.

- Megjithëse Bolidi fluturon dhe mund ta kalojë kollaj malin, - u hodh e foli një Elf, - prapëseprapë kjo është fare e pamundur. Xhindi i Lig kontrollon dhe retë që kalojnë mbi Mal. Po rrini të qetë, ne do t'ju ndihmojmë, do t'ju fusim në zemër të Malit, mu në strofullën e Xhindit të Lig, që andej do ta kaloni Malin.

Kaq tha Elfi dhe, si me komandë, të dymbëdhjetë Elfët u zhdukën në një të çarë akulli.

Pas pak, dy Elfë sollën dy pelerina të amianta akulli me kapuç, dhe një palë syze të trasha për Syshpuzën. Bolidi me Syshpuzën i veshën pelerinat që do t'i mbronin nga i ftohti i madh dhe u shkuan pas dy Elfëve që u drejtuan për nga e çara e akullit. Që aty niste një labirinth i lëbyrët e i pafund akulli me kthesa e stërkthesa. Drita që marramendëse, por sytë e pamësuar të Syshpuzës i mbronin syzet e trasha të Elfëve. Ec e ec e ec nëpër kalldrëmin e bardhë të labirinthit arritën më në fund në krye të një shkalle kërmillore që shkonte përpjetë gjer në pafundësi. Zunë të ngjiteshin, Elfët përpara, Syshpuza me Bolidin pas, ngjitu e ngjitu...

Syshpuza numëronte shkallaret e akullta:

pesëqind, shtatëqind, njëmijë ...deri sa u lodh, mirëpo, tamam atëherë kur u lodh, dolën në një rrafshinë të mrekullueshme që e la pa mend. Bredha të hatashëm akulli vishnin tokën e ngrirë të rrafshinës dhe e kthenin në një pyll ëndrrash. Nëpër bredhat e gjelbër vareshin boçe të arta prej akulli dhe degët e tyre i popullonin lloj - lloj zogjsh laraganë të ngrirë. E gjora Syshpuza, që s'kish parë kurrë as bredha, as boçe, as zogj dhe as ngjyrë të blertë e të artë, mbeti në vend, frymëmarrë.

Kur u përmend nga habia, u afrua te bredhat dhe pa se ata qenë ndërtuar nga një dorë mjeshtërore me kristale të mëdha akulli të vendosuar një mbi një. Format e kristaleve të akullit, që përbënin bredhat e që ngjante si një hoje blete, që ndryshe nga ajo e kristaleve të boçeve, e cila ishte stërgjatëse dhe e ngjeshur, si dhe nga ajo e kristaleve të zogjve, që kish pak a shumë formë prizmesh të qelqët. Drita e bardhë që përshkonte kristalet thyhej e shpërbëhej, në çdo formë kristali ajo ndryshonte, në dritë të ngjyrosur.

Të gjitha këto mrekullira i kishin ndërtuar Elfët e Gëzimit, të cilët qenë zënë robër nga Xhindi i Lig këtu e njëmijë vjet të shkuara, dhe Gëzimin që u pikonte çdo ditë nga zilkat prej breshëri e përdornin për të ndërtuar gjëra të bukura.

Pas shumë kohe, kur Syshpuza doli në anë të pyllit të madh të rrafshinës, sytë i zunë diçka të pabesueshme: paretet e fundme të rrafshinës, qenë edhe paretet e vetë Malit të Akullit. Dukej sikur qenë

prej kritali të tejtrashë, por krejt të kulluar, sepse pamjet që sillnin nga përjashta dhe që shiheshin në çdo pikë të rrafshinës qenë tridimensionale e të qarta, vetëm se pak më të zmadhuara se realet. Ato përfshinin të katër anët e Malit.

Befas, Syshpuza zbuloi sekretin e Xhindit të Lig. Legjendat thoshin se ai s'dilte kurrë nga strofulla e tij e akullit, sepse askush s'e kish parë me sy dhe, megjithatë, arrinte të mbikqyrte gjithçka. Xhindi i Lig na paskësh në dorë këtë shpikje të mrekullueshme, për të cilën askush s'dinte gjë.

Kur rrëmuja e Elfëve të gëzuar u shua dhe Syshpuza e dërrmuar nga lodhja mbylli sytë, gjithçka kishte rënë në qetësi.

Duhet të kish kaluar shumë kohë, sepse, kur Syshpuza hapi sytë përsëri, pa për herë të parë yjet e qiellit të ndrisnin të zjarrtë në kupolën e Malit të Akullit.

E kish zgjuar një ndjenjë e çuditshme: i qe bërë sikur ndodhej brenda mushkërive të një kafshe gjigande që merrte frymë ritmikiisht. Mbajti vesh. Mali merrte frymë si i gjallë. Ajo u çua dhe iu afrua pareteve të kristalta të tij. Aty frymëmarrja si me vërshëllimë piskame të shurdhonte veshët. Syshpuza ndjeu një si fillad që i valviti pelerinën.

Kur Elfët dhe Bolidi u zgjuan, nisi ngjitja e dytë e shkallës kërmillore. Kaluan dy ditë e dy net të gjata e të lodhshme. Syshpuza rrinte e menduar. Ç'ishte ajo frymëmarrje gjigande? Të ishte Xhindi i Lig? Po a mund të ishte aq i stërmadh sa

frymëmarrja e tij të gjëmonte në gjithë malin?

Në agimin e ditës së dytë, nga shkallarja e fundit e spirales, Syshpuza dalloj në qiellin e ngrirë të Malit maja kullash të mrekullueshme, hollake si gjilpëra. Shpejtoi ta kalonte shkallaren, dhe në rrafshinën e dytë pa katedralen më madhështore e më të lartë që mund të ketë parë syri i njeriut, e cila ngrihej nga trualli i ngrirë tamam si një stalagmit vigan i gdhendur. Gjithçka vezullonte e përkryer.

Përpara portës vigane tërë azhur të katedrales, dy blloqe të mëdhenj akulli në formë të çrregullt krijonin në hapësirën midis tyre qerthuj ylberësh të panumërt.

Për një çast Syshpuza mbylli sytë e lodhur nga ngjyrat. Kur i çeli përsëri, pa dymbëdhjetë kapuçë të kaltër xhufkëbardhë që silleshin e sillëshin duke çuçuritur nëpër qerthujt e ylberëve...hop! dhe Syshpuza u gjend pranë tyre, dhe sillu e sillu e sillu...

Me një të hovur ajo u lëshua brenda portës së katedrales. Rreth vetes ndjeu një ngrohtësi të çuditshme, aq sa pelerina e amiantë e akullit iu duk e pavlefshme. Drita aty ishte aq e butë, sa vajza i hoqi ngadalë syzet mbrojtëse dhe zuri të vështronte ato mrekulli, të cilat as nëpër ëndrra s'kish guxuar t'i shihte. Kupola të larta bashkoheshin në një kube ta tejartë, të cilën dukej sikur e mbanin hopa qenie ajrore me flatra shpendësh. Në qendër fare lartohej një gjysmë glob i rrethuar nga petale gjigande, ku secila petale përfundonte me nga një

dritare me xhama shumëngjyrëshe. Dritaret hidhnin deri poshtë, ku ndodhej vajza, shatërvanë dritash njëmijëngjyrësh.

Syshpuza zuri të bariste nëpër koridoret, të cilat kishin për tavan kupolat që mblidheshin në qendër dhe ngado pa ndërtime arkitekturale të mahnitshme. Edhe koridoret kishin dritare të mëdha me xhama në formë azhuresh dhe koka në formë lulesh gjashtëcepëshe me nga një rreth në qendër. Drita që aty zbriste valë - valë kaltëroshe dhe e qetë.

Në kanëlyrat e mureve drita luante duke marrë brenda sekondës disa forma, të cilat prej së largu dukeshin si pishtarë që flakëronin. Kur iu afrua pjesës kryesore të katedrales, befasi asaj i kapi veshi një muzikë qiellore. Njëmijë nuanca zërash njerëzore në kor ngriheshin e ngriheshin ngadalë deri në kubënë e tejlartë dhe, një të arritur atje, zinin e uleshin po ngadalë deri te vajza dhe pastaj shpërndaheshin horizontalisht të butë e të ëmbël dhe s'linin qoshe pa mbushur.

Syshpuza kish përpara një afresk gjigand. Në mes, një grua e re dhe e bukur, e mbuluar me një mantel të errët e me një brerore të shndritshme në kokë, mbante duart e bashkuara dhe shikonte drejt përpara. Përmbi kokën e saj rrinte pezull një pëllumb i bardhë. Dhe gjithçka që prej akulli.

Vajza ishte magjepsur e tëra. E përmendi një Elf që i çuquriti afër veshit:

- Na u deshën gjashtëqind vjet për ta ndërtuar

katedralen.

- Gjashtëqind vjet?! - vërshëlleu Bolidi.

Atë çast Syshpuza u kthye dhe pa se kishte pranë Elfët dhe Bolidin.

Ngjitjen e tretë të shkallës kërmillore e filluan pa humbur kohë.

Syshpuzës tani i dukej se shkalla qëndronte e ngrirë pezull në ajër. Në të dy anët e saj, stalaktite gjigande, me doreza të gdhendura njëra pas tjetrës në formë parmakësh, ua lehtësonin shumë ngjitjen.

Platforma e tretë nuk vonoi të vinte. Elfët i njoftuan se aty ndodhej strofulla e Xhindit të Lig.

Syshpuza me Bolidin u strukën mirë e mirë në pelerinat e amianta të akullit dhe vazhduan të ngjiteshin në majë të gishtave e fare pa u ndier.

Edhe platforma e tretë ishte madhështore, megjithëse dukej shumë e mistershme. Trualli i saj i bardhë në formë supjeri vigan mbulohej me një kapak të stërmadh e të gdhendur si guackë deti, në ngjyrë qielli të çelët. Guacka që pothuaj e tejdukshme. Supjeri vigan lëshonte hungërima, zhëzhërima, fërshëllima dhe piskama shurdhuese.

Supjeri ndodhej në mes të një pylli të ngrirë stalagmitesh. Po t'i shikoje me kujdes, stalagmitet s'qenë gjë tjetër veçse statuja të vjetra njerëzish, kafshësh, shpendësh, madje edhe resh të ngrira e të kallkanosura. Ishin të gjithë qëniet fatkeqe që kishin guxuar t'i afroreshin Malit dhe që tani mbaheshin aty robër të Xhindit të Lig. Pamja që rrëqethëse.

Megjithëse Syshpuzës i dridheshin këmbët nga frika, nuk e mposhti dot kureshjen dhe iu afrua ngadalë cepit ta supjerit.

Zhurmat vazhdonin të dilnin të pandryshuara nga kapaku - guackë.

Syshpuza vuri syrin në një pikë dhe vështroi brenda. Po në vend të bishës së llahtarshme, ajo pa disa cilindra të mëdhenj, rrota vigane të dhëmbëzuara, boshte të stërgjata, vida, bullona e gjithfarë sendesh të tjera metalike, të cilat as i kish parë e as kish dëgjuar të flitej ndonjëherë për to, që lëviznin e rrotulloheshin parreshtur duke prodhuar lloj - lloj zhurmash. Mirëpo, fare pranë tyre, sytë i zunë një diçka të madhe e si të paformë, të mbuluar me një lëkurë me luspa të fryra e të trasha në ngjyrë gri, që shkëlqenin si xham. Mes luspave të hatashme hapej një sy i tmerrshëm, i kuq si zjarr.

"Ky qenka Xhindi i Lig", mendoi Syshpuza dhe u drodh.

Sipër supjerit kaltëruës, që nga platforma, dallohej një cep i diellit të ngulur në mal, drita e të cilit mezi futej përmes pareteve të trasha të akullit. Dhe dukej si e mbyllur në akuarium.

Deri te kapanxha e Malit u ngjiten pa marrë as frymë.

Kur mbërritën atje, të dymbëdhjetë Elfët e Gëzimit u hodhën e qëndruan si peshë në bishtin e një leve të madhe. Kapanxha e rëndë e majës së Malit u ngrit duke kërcitur dhe një si katapultë që

varej nga ajo me zinxhirë, i lëshoi në hapësirë
Syshpuzën dhe Bolidin.

KOMETA

U nisën. Bolidi çante hapësirën me një shpejtësi trallisëse dhe Syshpuza e shtrëngonte aq shumë, sa mend po i merrte frymën. Po i afroreshin si shigjetë kubesë qiellore. Syshpuza zyri të dridhej. Do të përplaseshin pas saj? Do të bëheshin copë e thërrime e do të binin si një grusht pluhuri mbi tokë? S'pati shumë kohë të drithërohej nga këto mendime të zeza, sepse Zemërhekuri kishte çarë tashmë kubënë dhe po fluturonte jashtë saj. Syshpuza, që deri në atë kohë i kishte mbajtur sytë mbyllur nga frika, pa nën këmbët e saj një shtresë të trashë ajri që mbështillte planetin. Kubeja qiellore, pra, s'na qenkej veçse ajër! Tani fillonte errësira pus e thellë, që ndriçohej vende - vende

nga dritëzat e yjeve. Ata çanin përpara. Kozmosi nuk kishte qetësi. Dëgjoheshin fishkëllima, bubullima, gjëmime, apo tringëllime, kuaçitje, pëshpërima, gurgullima...

- Duhet të gjejmë patjetër mëmën time, - tha Bolidi. - Ajo do të na tregojë gjithçka duam. Unë di shumë pak gjëra për kozmosin, Syshpuzë.

- Cila është mëma jote, mor Zemërhekur? - pyeti vajza.

- Kometa flokargjendte, - u përgjigj krenar Bolidi.

Bolidit iu kujtua sërish ajo natë e tmerrshme kur mëma e tij ish përplasur me një yll gjigand dhe kish shpërthyer. Trupi i saj qe shndërruar në një rrebesh yjesh me bisht që binte me forcë. Edhe ai kishte qenë një nga këta yje që përshkënditej dhe digjej me një shkëlqim të hatashëm, duke u rrokullisur drejt tokës. Zemërhekuri vërtet e kish humbur mëmën e tij, por për të tani të gjitha kometat e hapësirave ishin mëma.

Fluturonin. Një mjegullinë e kaltëruar u tërhoqi vemendjen me vezullimin e saj. U drejtuan për tek ajo. Mes mjegullinës ngrihej një kështjellë përrallash e ndërtuar me ca trajta puplimesh ngjyrë rozë. Dera e rëndë prej qelqi të trashë rozë, me doreza të praruara, u hap e lehtë si pendë, dhe ata hynë brenda. Shkallët e pafur dhe më xixëllime yjesh rozë i nxorën në një sallon të bukur e të vogël si kuti. Aty, ulur në një poltronë vezulluese, Kometa

Flokargjëndtë po krihte leshrat e saj të shkëlqyera e të gjata deri në fund të këmbëve.

Ishte e hajthme dhe e brishtë. Kish veshur një fustan të tyhtë me një bisht të gjatë, të gjatë... Fytyrën e kish të zbehtë dhe të tejdukshme.

- Mëmë! - thirri Zemërhekuri nga kreu i shkallëve.

- Mirëseerdhe, bir! - iu përgjigj kometa duke e vështruar nga cipa e pasqyrës, pa e prishur terezinë.

- S'jam vetëm, mëmë, - tha Bolidi. - na lipset shumë ndihmë jote.

- Jam tepër e zënë, - u përgjigj ajo, duke stisur një tufë manushaqesh në flokë.

- Na duhet të gjejmë medoemos Diellin, - foli prapë Bolidi.

- Ah, Diellin! - u përmend kometa dhe u kthye nga ata - Po unë për te Dielli jam nisur. Si ju dukem?

- E mrekullueshme! - hapi gojën më në fund Syshpuza që s'ua ndante sytë flokëve të saj të argjendtë.

Dolën të tre nga kështjella që tani kish marrë një nuancë vjollcë. Përpara rrëshqiste Kometa, pas saj vinte Syshpuza dhe në fund Bolidi. Te hyrja e kështjellës priste një karrocë e bardhë prej shtëllungash reje me dy kuaj të praruar, që mbanin në qafë zilka yjesh. Hipën në karrocë dhe u lëshuan në hapësirë. Rrugës, Kometa u thoshte:

- Dielli bredh tërë vitin nëpër shenjat e Zodiakut... A e dini ç'është Zodiaku?

- Jo, jo, na e shpjego! - thirri përnjëherë Syshpuza.

- Zodiaku është brezi qiellor që ka dymbëdhjetë dhomëza, të cilat mbajnë emra kafshësh. Prandaj dhe quhet Zodiak, ju më kuptoni. Çdo muaj Dielli shkon si bujtës në këto dhomëza, kështu një muaj në çdo dhomëz, bëjnë dymbëdhjetë muaj, pra një vit të tërë.

Kuajt ecnin revan. Kometa mbante në duar frerët a artë, por s'e kishte mendjen fare aty. Vazhdonte të fliste e të llotoste pa u ndalur:

- Këto dhomëza janë muzetë e vërtetë të qiellit. Aty... - Obobo!... Oo! - Klithi befas Kometa. - Shpejt hidhuni nga karroca, hidhuni.

Bolidi me Syshpuzën lanë vetëtimthi karrocën dhe panë se ajo po tërhiqej me një forcë të jashtëzakonshme nga Jupiteri kolos. Kometa jepte e merrte të çlirohej, rrotullohej, spërdridhej, përshkënditej me atë ngjyrim të zbehtë që kishte, por planeti gjigand vetëm e tërhiqte. Syshpuza me Bolidin syrrëmbushur panë së fundi një vorbull flokësh të argjendtë në një perde tymi dhe e humbën nga sytë.

E gjora Kometë që s'do të takohej me Diellin! Po ajo tufëza e manushaqeve në flokët e argjendte! Sa keq. Kometa ishte bërë nga pakujdesia, robinja e Jupiterit!

Ata të dy mbetën vetëm në kozmos. Dinin se Dielli shëtiste nëpër Zodiak e aq. Po ku ndodhej ky Zodiaku se? Ec e ec e ec...

PESHQIT

Syshpuza dhe Bolidi iu afruan rrotullës gjigande të Zodiakut. Kjo ishte "Shëtitorja e Botëve". Aty kalonte Dielli, Hëna, Jupiteri, Marsi, Saturni plak që çapitej ngadalë e që i duheshin rreth tridhjetë vjet për ta bërë shëtitjen, e të tjera planete.

Peshqit me fenerë të fikur notonin në ujin e kozmosit. Notonin dhe s'shkonin asgjëkund. Një rrip i gjatë i mbante të lidhur me njëri - tjetrin. Syshpuza u gjend pranë peshkut të parë që kish hapur gojën e dukej sikur do të kafshonte Andromedën. E preku te bishti. Luspat portokalli, blu, të bardha dhe lila të zbehta, feksën për një çast me një dritë të bukur që u fik sakaq. Peshku i shushatur s'u bë i gjallë.

- Më falni, mos po flini? - i tha Syshpuza që s'dinte si ta fillonte bisedën.

- Unë nuk e mbyll kurrë syrin, - iu përgjigj Peshku me një zë të mbytur që s'merrej vesh nga dilte. Ai vazhdonte të mbante gojën hapur.

- Shiko, të lutem, mos ma zgjidhësh pak bishtin. Kam mijëra vjet që rri këtu i lidhur. U mpiva fare, - i tha Peshku pas një pauze të gjatë.

Syshpuza shkoi te bishti dhe po mundohej të zgjidhte nyjen. Dha e mori, u bë qull në djersë, por nyja mijëvjeçare nuk jepej. Peshku nuk fliste. Sytë tërë mllef ia kishte ngulur Peshkut tjetër, binjakut të tij që kolovitej për shtatë palë qejfe mbi shpinë të Pegasit, kalit fluturues.

- Dembali i dreqit! - ofshau ai. - Gjer kur do të mbajë në qafë?

- Mos e keni parë gjë Diellin që të kalojë këtej? - ia preu fjalën Syshpuza, të cilës nuk i interesonin aspak zënkat e dy binjakëve.

- Erdhi dhe iku, - ia priti ftohtë Peshku që e ndjente vëten të fyer nga ndërhyrja e vajzës.

- Faleminderit dhe mirupafshim! - i tha Syshpuza që ishte me ngut.

Tek largoheshin nga Peshqit, Bolidi dhe Syshpuza filluan të përfytyronin se ç'rrëmujë do të ndodhte nëpër yllësi sikur Peshku i parë të merrte arratinë nëpër kozmos dhe se si do çakërrisnin sytë astronomët flokëthinjur para teleskopit.

DASHI

Si ikën nga Peshqit, Syshpuza e ndjeu veten të lodhur dhe të mërzhitur. Kishte flohtë. Mëria e vëllezërve ia kishte prishur humorin. Edhe Zemërhekuri nuk ishte në qejf. Ecën dhe pak duke tërhequr këmbët zvarrë, kur përpara u doli një lëndinë e bukur me bar yjor.

- Ua, pa shiko! - thirri Syshpuza. - Shiko ç'qengj i bukur vezullues! Ky do të jetë me siguri qengji i Zodiakut.

- Ç'thua, mos Syshpuzë? - ia bëri Bolidi. - Nuk ia sheh brirët sa i ka?

- Uu, vërtet! - tha vajza. - Ky qenka dash.

Dashi rrinte ulur në mes të lëndinës. Brirët e tij të bukur spërdridheshin disa herë. Bashkën e

dendur e kishte si të larë në ar. Në mes të ballin mbante një fener të fuqishëm, drita e të cilit çante terrin përreth dhe e mbyste lëndinën në xixëllime. Lloj - lloj lulesh kishin zënë të çelnin. Ajri mbante era mjaltë. Aty kishte ardhur pranvera. Syshpuza e harroi për një çast edhe Diellin edhe Teotihuakanin bashkë me Magjistricën Plakë dhe vuri kokën e dehur te bashka e Dashit, që ishte vërtet i urtë e i butë si qengj. Por, sapo koka e saj preku bashkën, gjithçka erdhi e iu kthjellua. Misioni i saj nisi t'i regëtinte në tru. Syshpuza brofi në këmbë dhe e pyeti Dashin:

- Më thuaj të lutem, o Dash, a di gjë ku ndodhet Dielli?

- Dielli ka kohë që ka ikur prej këtej, - tha Dashi me zë të ëmbël. - Po ti mos u mërzit se do ta gjesh. Shko vetëm përpara...

Syshpuza e puthi te hunda Dashin që printe kopenë e Zodiakut dhe, kur po bëhej gati të largohej, ai shkuli ca fije ngë bashka e tij dhe ia dha Syshpuzës:

- Merri këto fije se do të duhen, - i tha vajzës. - Ato u kujtojnë njerëzve detyrën që kanë.

Syshpuza e falenderoi dhe sëbashku me Bolidin u larguan nga lëndina e pranverës dhe Dashi i mençur.

DEMI

Syshpuza e kalëroi Bolidin dhe të dy u lëshuan nëpër kozmos. Bolidi fluturonte si i dehur nga ajri përmallues i Pafundësisë. Rruga ishte e lirë. Asnjë yll, asnjë meteorit. Hapësirë e shkretë. Pastaj gjithçka ndryshoi. Një trumbë e madhe yjesh vinte drejt tyre. Edhe ata të dy shkonin drejt yjeve. Yje, yje ngado! Ata i ngatërroheshin Syshpuzës nëpër flokë, i çiknin duart, i gudulisnin fytyrën. Asaj iu duk se ishte në një festë të madhe fishekzjarrësh ngjyra - ngjyra. Yjet lëviznin lart e poshtë, rrotulloheshin, pëlcisnin me zhurmë, lëshonin fërshëllimë, kërcisnin. Syshpuza me Bolidin kishin hyrë te Plejadat. Mijëra yje të veckël i kishin burgosur në gjirin e tyre. Syshpuza zuri të lozte me ta. Kur i

prekte, tringëllinin si zilka kristali. Syshpuza do të donte të rrinte gjatë aty, por fijet e bashkës së Dashit i kujtonin se duhej të shkonin përpara. Ajo e kalëroi përsëri Zemërhekurin dhe shkoi më tutje.

Përpara u doli arena e paanë e yjeve. Një re e dendur pluhuri yjor varej pezull mbi të. Syshpuza dhe Zemërhekuri u afruan edhe pak dhe shquan në mes të saj një dem gjigand e të fuqishëm. Muskujt e djersitur mend i pëlcisnin. Shkuma e verdhë në të gjelbër që i vërshonte nga goja formonte pellgje në këmbët e tij. Nga flegrat e hundës i dilte tym. Syri i djathtë lëshonte një shkrepëtimë drite portokalli të ndezur dhe aq të fuqishme, sa Syshpuzës iu duk se Dielli vetë që ngërthyer në kokën e Demit.

- Oh, ja tek qenka! - tha Syshpuza e mrekulluar.

- Kush? - e pyeti Zemërhekuri.

- Dielli, pra, kush tjetër?! - tha vajza me mendjen top.

- Oh jo, mos Syshpuzë, ky është Aldebarani, - tha Bolidi që iu kujtuan tregimet e mëmës së vet për Demin gjigand. Ai është fuqia e Demit.

Në këtë çast ndodhi diçka e papritur. Hëna që po shkonte rrugës së saj, u kap e u gëlltit nga Aldebarani i tmerrshëm. Nuk dukej më veçse një disk i zjarrtë. Por s'kaloi shumë dhe Aldebarani e nxorri nga vetja Hënën, që e formoi ngadalë dikun e saj të zbehtë e të ftohtë dhe vazhdoi udhën pa e bërë qejfin qeder.

Syshpuza ia nguli sytë lëkurës së Demit. Megjithëse qimja i fekste e dukej e re, nën të lëkura ishte bërë brazda - brazda si lëvorja e një peme të stërlashtë. Demi mbante në kurriz me mijëra e me mijëra vjet. Ai ishte më i vjetri i Zodiakut. Syshpuzës pënjëherë iu kujtua Magjistrica Plakë e Llagëmit të Errësirës dhe fjalët e mençura që thoshte. Sa do të donte Syshpuza të dëgjonte rrëfenjat e Demit për botët që lindin e shuheshin, për yjet binjakë, trinjakë, për moshën e botëve e për plot gjëra të tjera. Por Demi s'ia kish ngenë. Ai rrinte gati për çdo të papritur. Gjahtari i lashtë, Orioni, që mbante në një rën dorë një bishë të vrarë dhe në tjetrën një çomangë gjigande, e kërcënonte parreshur.

BINJAKËT

Syshpuza dhe Bolidi morën rrugën drejt Lindjes. Udhë të shtrua me kalldrëm. Guralecët e kalldrëmit ishin yje të veckël laramanë. Drita e tyre vezulluese ishte aq marramendëse sa Syshpuzës iu duk sikur shkelte mbi gurë të çmuar.

- Sa bukur! - tha vajza. - Sa i bukur është qielli! sa keq që s'i kam njohur më parë këto mrekullira!

- E si t'i njihje, Syshpuzë? Si do të mund të vije gjer këtu? - i tha Zemërhekuri.

- Që nga Toka mund t'i shihnja për bukuri, - iu përgjigj fët e fët Syshpuza. - Jo kaq nga afër, kuptohet, por të paktën do të dija ku ndodheshin. Gjeografia e qiellit është e lehtë për t'u njohur.

Mjafton të ngresh kokën përpjetë dhe e ke të tërën në pëllëmbë të dorës... po, - Syshpuzës i ndali vrulli papritur, - ...po... harrova! Gjografinë e qiellit mund të njohësh vetëm nga kubeja e Observatorit - Kalendar, domethënë, s'e njeh dot hiç.

- Po, ama, sikur njerëzit të mundnin, varganët s'do të reshtnin së ardhuri aty për të parë mrekullitë e qiellit. - tha Bolidi.

- Ashtu është vërtet! - psherëtiu Syshpuza.

Ecën e ecën e ecën mbi kalldrëmin yjor. Mbajtën këmbët, veshi u zuri ca tinguj të largët lire. Mbajtën këmbët. Kush i binte lirës në këtë cep të qiellit? Bënë më tutje. Muzika gjithnjë e më shumë kthjellohej, afrohej... Tingujt vinin avash - avash, të ëmbël e të ngrohtë. Kur qëllonte që përplaseshin rrugës me yje, i merrnin me vete në fluturimin e tyre.

Një djalë i bukur, i veshur me rreze drite, i binte lirës. Në krahë të tij, një djalë tjetër me rroba të shndritshme dhe më i bëshëm se i pari, dëgjonte në heshtje. Pranë vetes, mbante një çomangë dhe një shtizë. Të dy djemtë ngjanin si dy pikëza uji. Ishin Binjakët e vërtetë. Kur panë së largu Syshpuzën me Bolidin, brofën në këmbë dhe u dolën përpara. U përqaftuan si miq të vjetër. Kastori, binjaku i lirës, i gostiti me lloj - lloj ëmbëlsirash të shijshme me sheqer yjor, ndërsa Poluksi i shndritshëm mori armët dhe u nis me vërtik për gjueti. S'kaloi shumë dhe ai u kthye me gjah të mirë.

Të katër miqtë ishin ulur dhe po bisedonin rreth një zjarri bubulak. Syshpuza u tregoi Binjakëve për Teotihuakanin dhe fatkeqësinë e diellit të tij. Sytë e bukur të Kastorit u mbushën me lot dhe ai ia mori një kënge të trishtë. Por Poluski i shndritshëm s'e la të vazhdonte gjatë:

- Lëre këtë këngë, vëllaçko. Syshpuza trime do të gjejë diellin e vërtetë!

Ata i treguan Syshpuzës dhe Bolidit kohën kur Dielli i kish vizituar dhe disa gjëra për rrugën që duhej të merrnin.

Lira lëshoi tinguj ngazëllimi. Binjakët zunë të hovnin e të brofnin, të uleshin e të ngriheshin, të rrotulloheshin, të kërcenin pupthi, të hidhni valle duke mbajtur për dore edhe Syshpuzën edhe Zemërhekurin. Ata ishin gjithë gëzim e hare. Binjakët qenë banorët më mikpritës të Zodiakut. Si morën gëzim e besim te Kastori e Poluski, të dy miqtë tanë vazhduan udhën.

GAFORRJA

Bolidi hiqte udhën gjithmonë drejt Lindjes. Syshpuza i vinte pas, duke kukurisur e duke kullufitur sheqerkat yjore ngjyra - ngjyra, që i kishte dhënë Kastori. S'i hiqeshin nga mendja Binjakët e gëzuar. Kastori i binte lirës, ndërsa vëllaçkua i tij, Poluski, ruante muzikën e Kastorit. Po ç'sheqerka të mrekullueshme që i kishte falur Syshpuzës! Sheqerka gëzimi!

Vajza e ndjente veten të fortë. Ajo tani mund të shkonte dhe në fund të botëve për të shpëtuar vendin e saj.

Si amazonë e vërtetë e kalëroi Bolidin që u turr përpara. Larg dëgjoheshin lehje qensh. Ecën e ecën dhe në të majtë të tyre panë një qen të vogël

që lehte e që i ftonte të dy miqtë ta vizitonin. Syshpuza i çoi një të puthur me dorë qenit dhe i premtoi se kur të gjente Diellin do të ktheheshin me siguri tek ai. Ecën dhe ca. Përpara u doli një si krater gjigand, i murrmë e i mjegullt. Asnjë dritë s'kishte përreth. Në mes të kraterit panë një gaforre të madhe. Në e panë gaforren kjo s'mund të thuhet me siguri, sepse ajo rrëmihte ngathtëzi mjegullën e kraterit dhe zhyste herë njërin gremç, herë gremçin tjetër, duke u fshehur e duke dalë paksa sërish. Pastaj kridhte në errësirën e kraterit kokën me gjithë ato pincat e hatashme dhe sytë e fikur. Kështu pambarim. Dukej sikur gaforrja po çmpinte trupin me këtë gjimnastikë të çuditshme, e cila kishte mijëra vjet që vazhdonte.

- Një gaforre guce që s'di veçse të rrëmihë në mjegull për t'u fshehur, - mendoi gjithë neveri Syshpuza.

Në atë vend të murrët, tek - tuk feksnin dobët disa guacka yjore me ngjyra portokalli të zbehta e blu të qashtë, të cilat vajza s'i kishte vënë re më parë. Syshpuza zgjati dorën dhe preku një guackë. Ajo s'ishte vetëm, një guackë tjetër tamam si ajo vetë, jetonte në një trup me të.

Bolidi zbuloi një guackë treshe shumë të bukur. Të dy miqtë filluan të lodrojnë e të zbaviten, kur që nga fundi i kraterit të mjegullt u ndez një si gacë gjigande vatre.

Syshpuza puliti sytë. Gaca nisi të shpërndante valë drite e ngrohtësie që herë dobësoheshin e

herë shpeshtoheshin prapë.

- Mos vallë Gaforrija e Errësirës e mban të burgosur Diellin në kraterin e mjegullt? - mendoi e drithëruar Syshpuza. Nxorri nga xhepi një sheqerkë Kastori dhe e shkriu në gojë. Mori zemër.

- Jo. Diellin nuk e burgos dot kjo gaforre ngatharaqe, - i tha Zemërhekurit që ishte përpirë i gjithi në soditjen e gacës.

- Pastaj, pse kaq tekanjoze të jetë drita e Diellit, fap e fap? - foli prapë Syshpuza. - Përpara Zemërhekur, të ikim sa më shpejt nga Gaforrija e Errësirës!

U vunë përsëri në udhë. Bolidi përpara, Syshpuza pas. Ec e ec e ec...

LUANI

Era e kripur e detit u fshiku fytyrat. Në vesh u erdhi zhurma e valëve. Ç'ishte ky det në kozmos?! Syshpuza ngriti kokën, ndeu krahët e përmalluar dhe e cyti Bolidin të fluturonte më shpejt për të gjetur detin.

Hapësira të pafundme mbulonte Oqeani i Përjetshëm. Valë kozmike, si male të larta shkume, përplaseshin në breg me një ulërimë trallisëse dhe hidhnin përtej mjegullina rëre. Mjegullinat lëviznin, shtoheshin, vinin mullithi, duke fishkëllyer dhe formonin ca si bërthama që mbështillnin rreth vetes lëndën kozmike. Mes kësaj marramendjeje valësh, zhurme, oqeani mjegullinash, Syshpuza dhe Bolidi, lindnin botët e reja që shpërthenin në vezullime.

Tej, shumë larg, dukeshin ca si re të hirta që merrnin me vete copa gjigande të errëta, të cilat fluturonin në ajër kuturu. Tymra të zeza dhe lavë e shuar shpërndaheshin ngado. Ulërima ngjethëse dilnin nga krateret, përplaseshin nëpër faqet e honeve dhe shkonin të shuheshin shumë larg. Yje të argjendë merrnin arratinë e bëheshin kometa - qenë botët e plakura që vdisnin.

Syshpuza qëndroi për një kohë të gjatë si e shastisur përpara misterit të krijimit. Bolidi e tërhoqi pas vetes...

Syshpuza u shtang në vend. Zemra sa s'po i dilte nga kraharori. Ajo s'kish parë kurrë një gjigand të tillë: Luani hirmadh ndodhej para saj, kolos me sy të butë e të ëmbël si qengj. Syshpuza u qetësua kur pa sytë e paqtë të Luanit dhe zuri të mendonte: "Po si është e mundur, vallë, që dielli t'i vizitojë të gjithë banorët e Zodiakut njësoj? Si është e mundur të rrih një muaj të tërë mysafir te ky luan i mrekullueshëm dhe po një muaj te ajo gaforrja e llahtarshme?" Syshpuzës nuk ia kapte mendja dhe s'dinte si ta shpjegonte këtë "budallallëk" të Diellit. Ndërkaq Zemërhekuri po i vinte rrotull Luanit për ta parë mirë. Syshpuza i shkoi pas. Zemra e Luanit, Reguli, si vatër - prush e stërmadhe, regëtinte mes dy rrëzëllimeve bardhoshe që i përcillnin shumë larg pulsimet dritëkuqe të tij dhe e bënë ditë vendin përreth.

Luani qe shumë i ndjeshëm. Porsa i pa të dy miqtë, shkrifëtoi krifën dhe xixëlliti diamantet dyshe

e të qashtra si ar të saj, ndërsa Reguli zuri të shpërndante dritën shkule - shkule. Në vend të ulurimës së tmerrshme të luanëve, Syshpuza dhe Bolidi dëgjuan një mjaullitje përkëdhelëse:

- Mirësevini, miqtë e mi!

- Mirë se të gjejmë, o Luan i mrekullueshëm!
- Iu përgjigj Syshpuza, që zuri të zbavitej me këtë vigan të butë.

Ia krisën muhabetit. Syshpuza i tregoi për diellin pa rreze të Teotihuakanit.

- Është fikur dielli vërtet? - pyeti Luani. - Oh, po kjo qenka një ogur fatbardhë! Njerëzit do të bëjnë paqe me njëri - tjetrin.

- Ogur fatbardhë? Njerëzit do bëjnë paqe? Ç'thua, mor Luan vigan, mos po flet përçart?! - u habit Syshpuza. - Kjo është e tmerrshme, vendi im jeton puthuaj në errësirë, - dhe Syshpuza ia plasi vajit. Bolidi mundohej të qetësonte.

- Dëgjomë, Syshpuzë, - tha me zë serioz Luani. - kjo që do të të rrëfej ka ndodhur shumë, shumë kohë më parë. Mbase në vitin 500 e kusur para erës së re, siç i thoni ju njerëzit. Në tokë, dy ushtri, njëra si rërë deti e tjetra si mizë lisi, po ndesheshin përgjakshëm. Gjaku skuqi dheun, formoi rrëke e zbriti në det. Kur shpatat, heshtat e topuzët shkrepëtinin në zjarr të betejës, ndodhi diçka e pabesueshme: dielli u fik dhe dita befas u bë natë. Luftëtarët ngrinë në vend, lanë armët, u menduan gjatë dhe bënë paqe.

- Do të ketë qenë eklipsi i diellit, - tha

Syshpuza e ditur. - Kam frikë se Teotihuakani im e ka humbur përgjithmonë diellin e vërtetë.

- Kjo s'mund të ngjasë kurrë, Syshpuzë, - e siguroi Luani. - Po ti ke bërë mirë që ke dalë të kërkosh Diellin.

- Po ti Luan, nga i di të gjitha këto për tokën? - e pyeti Zemërhekuri që s'e kish hapur gojën gjer atëherë.

- Vërtet, nga i di ti? - pyeti edhe Syshpuza.

- Reguli është lajmëtari im, - u përgjigj vigani.

- Reguli, ose mbretthi, siç e quanin të lashtët e që është mbreti i vërtetë mbi gjithë mbretërit e mbretëresha e tokës. Astronomët e Babilonisë s'ia ndanin sytë as ditë, as natë: zemra ime e zjarrtë rregullonte kalendarët e shekujve antikë.

Kështu tha Luani dhe luajti bishtin i kënaqur. Miliona xixëllime shkrepëtinë gjithandej. Denebola, diamanti kaltërosh i bishtit të Luanit, po vezullonte madhështor.

Këtë radhë Syshpuza nuk e humbi mendjen nga bukuritë që shihte përreth, por ia bëri me shenjë Zemërhekurit të niseshin. U përshendetën me Luanin dhe u nisën me vërtik përpara. Syshpuza nxitohej. I dukej se s'do të mund të kapte dot Diellin. Po të ndaleshin aty - këtu. Nuk i hidhnin sytë as majtas, as djathtas, shikonin vetëm përpara.

MALLI

Ndërsa Bolidi çante përpara dhe trallisej nga fluturimi, Syshpuza ndjeu t'i drithërohej trupi nga një ndjenjë që deri në atë kohë që mbytur nga shqetësimi. Ajo iu fut papritur nën lëkurë, i përshkoi damarët dhe zuri t'i shtrëngonte zemrën me forcë. Ish malli për Tokën. Hapësirat e pafundme, kaltërsitë therëse i mbushnin sytë me lotë. Toka vërtitej, koha vraponte, miliona sekonda bridhnin dhe ktheheshin në minuta, orë, ditë e net. Dhe Dielli pa rreze vazhdonte të ngrohte Teotihuakanin. Syshpuza dridhej, shungullima e planeteve i kujtonin gjësimet e forta të shiut, muzika e yllëzave i kujtonte çuçuritjen e Elfëve të Gëzimit.

A vazhdonin vallë xhuxhët kapuçkaltër të

tringëllinin zilkat e tyre kokërrbreshëri? "Oh nëna ime!" mendoi Syshpuza. "Sa i madh është shpirti i njeriut! Aq i madh sa që nuk e mbush dot as gjithë ky kozmos dhe aq i vogël sa edhe vendi i tij i vogël e nginjt!"

PESHORJA

Revani i çoi miqtë tanë përpara Peshores së madhe të kozmosit.

- Po kjo ç'është? - shqeu sytë Syshpuza.

- Peshorja e Zodiakut, - u përgjigj Zemërhekuri.

Vërtet që Peshorja me të dy pjatat e saj të tejmëdha dhe me mbajtësen s'të linte pikë dyshimi, por Syshpuza që mësuar t'i shihte gjërat vetë me sy, t'i prekte, t'i vërtetonte e pastaj të besonte.

U afruan aq sa mund ta preknin. Dy pjatat e Peshores feksnin, njëra e verdhë si ar dhe tjetra e blertë e ndezur. Në faqet e jashtme të pjatës së verdhë qenë gdhendur me gërma gjigande në relief fjalët: "Kiffa australis" (peshorja jugore) dhe

në pjatën e blertë: "Kiffa borealis" (peshorja veriore).

Koha nuk ishte më e lirë të livadhiste nga të donte, ajo peshohej dhe ndahej në ditë dhe net. Peshorja s'bënte asnjë lëshim, llogaritë qenë të rrepta: herë merrte dita më tepër peshë dhe herë nata. Pastaj vinte një çast i bukur - nata dhe dita bëheshin njësoj. Kjo ndodhte vetëm dy herë në vit, më 21 mars, në fillim të pranverës, dhe më 23 shtator, në fillim të vjeshtës. Atëherë Peshorja ndihej e lumtur, sepse dihet që ajo i ka shumë qejf barazimet.

Syshpuza u qep shkathtazi te mbajtësja e Peshores dhe u hodh në pjatën e verdhëz. Ia bëri me shenjë Bolidit që e ndoqi pas dhe u lëshua në pjatën e blertë. Që poshtë Syshpuza s'kish mundur të dallonte dot asnjë lëvizje të Peshores. Ndërsa tani mbi pjatën e verdhë, vajza kuptoi gjithçka. Peshorja punonte pa u ndalur. Pjatat lëviznin ritmikiht, me ca lëkundje të lehta e të avashta, por ama lëviznin.

Syshpuza e ndjente që bëhej natë, ditë, e pastaj ditë, natë e prapë ditë. Vetëm aty mbi peshoren e madhe, vajza e kuptoi se sa shpejt ikte koha, se si ajo fluturonte e s'kthehej më mbrapa, prandaj u hodh shpejt që nga pjata dhe, sëbashku me Zemërhekurin, u vunë në udhë pa humbur kohë.

AKREPI DHE SHIGJETARI

Ec e ec e ec... Ajri qe rënduar, zagushia të mbyste. Syshpuza mezi tërhiqte këmbët, ndërsa Zemërhekuri ishte bërë qull në djersë të kuqërremtë. Mendime të zeza i sillëshin në kokë vajzës, i dukej se i gjithë mudi po i shkonte dëm, se Diellin s'kish për ta gjetur dot. Sytë iu mbushën me lot. Edhe ato sheqerka - gëzim të Kastorit që i jepnin zemër, i kish kullufitur të tëra. Bolidi s'thoshte asnjë fjalë. Qepallat i mbylleshin hera - herës dhe ai dukej sikur flinte më këmbë. Kështu, duke tërhequr këmbët zharg, arritën në një si shkretëtirë kozmike. Bënë dhe nja dy hapa nëpër shkretëtirë si të përhumur dhe pa e patur mendjen, kur përpara u doli një përbindësh i tmershëm: Akrepi

gjigand i Zodiakut.

- Aj! - klithi Syshpuza dhe ia mbathi me sa i hanin këmbët. Vraponte si e dalldisur nëpër rërën e nxehtë, binte, çohet prapë. Vraponte. Kokrrizat e rërës i ngjiteshin nëpër këmbë, i kruanin lëkurën që i përcëllonte, sytë i digjnin, gryka i qe tharë dhe përpara shihte vetëm rrotullame të kuqe, blu, të blerta...

Ra në gjunjë. Forcat e kishin lënë. Ashtu e dërrmuar, iu bë sikur dëgjoi një gurgullimë uji. Mbajti vesh... Po, po qe tamam gurgullimë uji. Ngriti kokën dhe pa disa metra më larg një lumë që rridhte i qetë me ujin e vet të bardhë si qumësht. Ishte lumë vërtet apo mos qe ëndërr shkretëtire, nga ato që i kish rrëfyer Syshpuzës Magjistrice Plakë.

Mblodhi fuqitë dhe bëri përpara. Sa më tepër i afrohej, aq më i vërtetë i bëhej lumi shkumëqumësht që i buzëqeshte me bukurinë dhe bardhësinë e tij. Syshpuza u magjeps. Zgjati duart dhe mori pak ujë lumi. Ai s'qe ujë, qe qumësht yjor. Ky lumë ishte Rruga e Qumështit. Vajza u krodh si e dehur në qumësht. U la, notoi, piu qumësht yjor. Përnjëherë ndryshoi, lodhja dhe mërzia i ikën si me magji. Duart, këmbët, fytyra i llamburisnin nga bardhësia. Doli në breg. Nga maja e një kodërze aty pranë, ajo pa gjithçka: pa përbindshin e tmerrshëm që rrinte si i mpirë, pa më tej një burrë vigan muskuloz që mbante harkun e ngrehur dhe shigjetën gati në drejtim të Akrepit. Akrepin, pra, e kish vënë në shenjë Shigjetari. Kjo e mrekulloi dhe

ia hoqi frikën Syshpuzës. E përtërirë, ajo u nis për te përbindëshi ku kish lënë mikun e saj.

Bolidin e gjeti të rrasur në rërën e nxehtë, vetëm një thep i kokës, si antenë, i dilte përsipër. Kishte mbyllur sytë e s'bëhej i gjallë. Vajza e shkundi mirë e mirë dhe i tha:

- E, more Zemërhekur, mos të ka shkrirë gjë zemra?

Bolide s'foli fare, por i turpëruar zuri të dilte ngadalë nga rëra.

Vetëm atëherë Syshpuza e vështroi me kujdes Akrepin. Përbindëshi vetëinte i tëri. Trupi i tij ishte një festë dritash. Yjet lindnin, feksnin dhe shuheshin, e kështu pambarim...

Nga gëthapët e tij të hatashëm, një panair diej të veckël shuheshin e ndizeshin si xixëllonja. Te koka i shkëlqente një dritëz e kuqe si pikë gjaku.

Zemra e Akrepit ishte Antaresi që shkrepëtinte i përgjakur. Pranë tij xixëllinte një smerald yjor. Smeraldi i vinte rrotull ngadalë Antaresit, duke u djegur si pishtar i blertë në flakët e purpurta të diellit të tij.

Të dy miqtë tanë ishin përpirë nga mrekullitë e Akrepit. Kur vajzës i vajtën sytë te thumbi i lemerishëm i përbindëshit, ajo u kujtua për diçka dhe vazhdoi ta pyeste Akrepin, që dukej shumë mospërfillës ndaj tyre.

- A është e vërtetë, o Akrep, se kur ndodhjeni në rrezik, ju thumboni veten dhe mbyteni në helmin tuja?

- Aspak e vërtetë! - vërshtëlleu Akrepi dhe u përshkëndit si zjarr. - Po ju njerëzit çfarë nuk shpifni! Kanë parë vërtet nga të sojit tim që, të rrethuar nga zjarri, për shembull, kanë mbaruar me thumbin të kthyer nga vetja dhe s'e kanë kuptuar se ne, në këtë pozicion japim shpirt. Por s'jemi aq burracakë, sa të ngrejmë duart përpjetë nga rreziku e të vrasim veten. Jo, moj çupëzë, xhinsi im luftëtar... - Dhe Akrepit s'i pushonte goja...

Ndërsa përbindëshi mbante fjalim, Zemërhekuri dhe Syshpuza e vodhën ngadalë dhe e mbajtën frymën andej nga Lumi i Rrugës së Qumështit, që ndahej aty në dy degë, të cilat humbisnin në pafundësi.

BRICJAPI

Ujërat e Rrugës së Qumështit derdheshin të qeta. Syshpuza dhe Bolidi shkonin anës së tyre dhe s'e ndienin udhën. Kur lodheshin, kridheshin në qumështin e bardhë dhe freskoheshin. Ec e ec, ku, tej në horizont, panë një shqiponjë kozmike në fluturim. U nisën drejt saj. Ec e ec e ec... sa më shumë afroheshin, aq më shumë u largohej shpendi madhështor. Duke ndjekur shqiponjën, rruga i nxorri prapë te Shigjetari, burri muskuloz që e mbante harkun ngrehur kundër Akrepit. Burri rrinte mbi kalë. Jo, jo s'qe mbi kalë... Syshpuza fërkoj sytë. Ajo genie qe me të vërtetë e çuditshme, gjysmë njeri, gjysmë kalë!

- Si është e mundur, o Zemërhekur? - foli

vajza e çuditur. E ku ka njerëz të tillë?

- Oh, e ka krijuar fantazia e të lashtëve, Syshpuzë, që e populluan qiellin me gjithfarë krijesash. Do të ketë qenë me siguri koha kur ata adhuronin kuajt. Po ti mos u çudit, se do të shohësh edhe gjëra të tjera.

Dhe vërtet, të lashtët e kishin mbushur qiellin me një botë ëndrrash që kishte lidhje me tokën. Nuk i kishin lënë yjet dhe yllsitë të çrregullt e pa formë, por u kishin dhënë pamjen e fantazisë së tyre. Qielli nuk dukej më i zbrazët, i ftohtë e i heshtur. Ai kishte marrë jetë.

Në ca si gërxe të thepisura qiellore, rrinte Bricjapi. Kokën e mbante paksa të ulur dhe brirët e mprehtë e të gjatë i feksnin lart në ajër. Dikur, mijëra vjet më parë, Dielli ngjitej deri në majë të tyre, por tani, me sa dukej, ai qe plakur cazë dhe s'çapitej dot deri atje. Mjekërzën Bricjapi e kishte si të argjendë, ndërsa bishtin, oh, atë e kish bisht peshku. Syshpuzës nuk iu durua pa i thënë:

- Bricjap, o Bricjap, ti që je kaq i bukur e i lartë, ç'e do atë bisht të shëmtuar peshku, pse nuk e flak?

- Si, ta flak bishtin që e mbaj me mijëra vjet në trup? E pse vallë? Apo meqë na paske mbirë ti, njeriu u sotëm, që s'të pëlqeka bishti im i vlefshëm! Jo, moj vajzë, me të unë mund të notoj po aq mirë në ujin e kohës, sa ç'mund t'u ngjitem thepave qiellore me këmbët e parme. Po, me sa duket, ju qenie ziliqare, qenkeni edhe truthara, ju

shihni më parë gunën e pastaj punën.

Syshpuza u tupërua dhe s'dinte ç'ti thoshte. Ajo as që e kish menduar një gjë të tillë, dhe tani fjalët e Bricjapit i bini si shuplaka në fytyrë. Dielli nuk ndodhej aty, dhe ata s'kishin pse rrinin më. Buzëvarur u larguan. Syshpuza përpara, Zemërhekuri pas, e ec e ec e ec...

SHTËMBA

Udha i nxorri nën një vend që brambullonte. Dukej sikur yje gjigandë kishin marrë rropullimën dhe binin honeve. Syshpuza u çudit. Vërtet zhurma që e madhe, po shtëllunga pluhuri s'dukeshin gjëkund. Ku bini yjet? Kureshtja i shtynte nga pas dhe ata ecnin e ecnin. Papritur, tej në horizont, Syshpuza dalloj një si re avulli të mrekullueshme. Reja përshkënditej e tëra me lloj - lloj dritash të ylberta. Ndizeshin në fillim të kuqet, pastaj fap, shuheshin dhe ua bënë me sy të verdhave për t'u ndezur. Të verdhat ua lenin vendin të blertave e kështu me rradhë... Edhe ajri kishte ndryshuar. Një si perde e freskët i mbështillte nga të gjitha anët dhe ca si pikëla majëgjilpërë u çukisnin në fytyrë.

Zhurma sa vinte e shtohet. Uturima e saj ua mbyste fjalët dhe ata nuk hapnin dot gojën. Rreth e përqark ishin formuar ylberë të veckël që vetëtinin gëzuar.

Syshpuza dhe Zemërhekuri panë një ujëvarë vigane që varej nga sipër dhe zbriste rrëmbyer për s'dihej ku. Shkuma e saj ziente, fryhej e fryhej, merrte trajta të çuditshme dhe shpërndahej në kozmos. Të hutuar nga kjo mrekulli, ata nuk vunë re se kjo ujëvarë ishte uji që derdhej nga shtëmba stërmadhe që mbante në sup Djaloshi muskuloz i Zodiakut. Ai e kish përkulur paksa enën, që uji të rridhte drejt e në gojën e një peshku - hata, që s'ngopej duke përpirë ujëvarën. Bishti i peshkut nxirrte një dritë të fuqishme, e cila, me ca si fijëza, shkonte e shpërndahej larg nëpër viset e kozmosit. Peshku ishte dritëpërçuesi i kozmosit. Gjithçka shkonte si sahat në ato hapësira të pafundme. Kur Dielli i Madh largohej për të vizituar dhomat e tjera të Zodiakut, shenjëzat për t'u ndriçuar merrni dritë nga peshku - hata.

Djaloshi muskuloz i Zodiakut u rrëfeu se uji i shtëmbës së tij bënte dritë jo vetëm për sytë, por edhe për mendjet. Mjaftonin disa pika, që mendjet e përgjumura ose të mykura të gjallëroheshin dhe të ndriçoheshin. Dhe mendje të tilla nuk mungonin as në kozmos. Ai i fali çupëzës disa shishka me ujë shtëmbe. Pastaj, kur dëgjoi historinë e vajzës, i tha të hapte papirusin e madh **Kalkultempus** që ai mbante pranë, dhe të dy llogaritën kohën dhe vendndodhjen e Diellit.

- Te Vashëza. Ai tani ndodhet te Vashëza, -
tha Djaloshi.

- Vashëza? Po ku ndodhet Vashëza? - pyeti
e habitur Syshpuza, -. A nuk je ti, o Shtëmbar
dhoma e fundit e Diellit, bishti i Zodiakut?

- Po vërtet, - u përgjegj Djaloshi. - Vashëza
ndodhet midis Luanit dhe Peshores.

- Po ne e bëmë atë rrugë, - tha vajza. - Ah,
more Zemërhekur, revani yt na e fshehu Vashëzën.
O burra, për te ajo!

U përshëndetën me Shtëmbarin dhe morën
udhën e kthimit. Ec e ec e ec...

DIELLI

Dy miqtë tanë u ndalën përpara portës së Vashëzës.

Trokitën. Në prag doli një vajzë e re e veshur me vello të holla, të bardha. Në kokë mbante një kurorë të ndritshme. Kurora kish në mes një bajame të madhe me rreze anash dhe mbishkrimin: **Amygdala Mysticus.**

Syshpuzës iu duk sikur e kish parë diku vajzën e bardhë, por s'kujtohej dot më shumë...

Ajo ia nguli sytë një çast Syshpuzës, pastaj sikur të kish kohë që e priste, i tha:

- Mirësevjen!

- Mirë se të gjej! - u përgjigj Syshpuza dhe nxitoi të thotë: - A ndodhet Dielli këtu?

- Këtu është, - iu përgjigj Virgoja (Kështu quhej Vashëza).

Ajo u fut brenda sakaq dhe u shfaq pas disa çastesh me një pelerinë të yjzuar në duar.

- Vishe, - i tha Syshpuzës, pa bërë asnjë pyetje. - Kjo do të të mbrojë nga nxehtësia e Diellit.

Ndërsa vishte pelerinën e yjzuar, Zemërhekuri i pëshpëriste në vesh:

- Deri këtu më kishe. S'ma mban të hyj brenda. Jam Zemërhekur vërtet, por ti e kupton edhe vetë, temperatura shkon aty me miliona gradë e s'pyet më për lloje zemrash. S'kam hiç qejf të shkrij e të avulloj pa nam e pa nishan...

Syshpuza hiqej sikur s'ia vinte veshin, por ama zemra zuri t'i rrihte si e zogut. A do mund t'i përballonte pelerina e yjzuar ato miliona gradët e nxehtësisë që llomotiste Bolidi?

I bëhej sikur e fushnin në një furrë dhe i vulosnin derën. Ajo filloi të shkrinte, të humbiste e të kthehej në një gogël të zjarrtë që fluturonte drejt Maleve të Akullit.

Kapërceu pragun vetëm. Vashëza i rregulloi kapuçin dhe e tërhoqi pas vetes.

Në krye të një sallë të madhe, që ndriçohet nga qindra yje të veckël të varur si fenerë e që dukeshin si xixëllonja të venitura, llamburiste një kolltuk prej yjesh - katana ku rrinte Dielli.

Kolosi që mbështjellë me një pelerinë të gjatë prej gjuhësh flake. Krelat e flokëve, si gjarpërinj të zjarrtë, i derdheshin supeve. Mbi kokë mbante një

kurorë puplash flake, që endeshin deri s'dihej se ku, jashtë sallës me yje - fenerë. Vetullat e kërlëshura ishin harqet e syve shigjetarë, ndërsa trupi muskuloz kish ngjyrë të bakërt.

Syshpuza iu afrua. Dielli zuri ta përkëdhelte me sy duke buzëqeshur.

- E di përse ke ardhur, - i foli ai, - për të Vërtetën e Madhe, apo jo?

- Po, iu përgjigj vajza. - Jam e zgjedhura e Shpresës nga Orakulli i Teotihuakanit. Kam bërë shumë udhë të gjatë deri këtu.

Dielli u çua nga kolltuku prej yjesh - katana dhe nxorri nga pelerina gjuhëflakësh një objekt vezullues që ia zgjati Syshpuzës duke i thënë:

- Kështu ka qenë Teotihuakani!

Vajza mori në duar objektin vezullues dhe zuri ta kqyrte me vemendje e habitur. Dukej si prej qelqi a ndonjë lënde tjetër të tejdukshme. Kishte një formë gjeometrike shumë të ngatërruar, por dhe në të njëjtën kohë tepër të rregullt. Të krijohej përshtypja se miliona prizma të vegjël me të njëjtat përmasa, qenë bashkuar me njëri - tjetrin me një precizion të hatashëm, duke burgosur në zemër të tyre miliona dielltha - aq shumë shkëlqente ai objekt i çudishëm.

Syshpuza e kthente dhe e rrotullonte nëpër duar pa mundur të kuptonte se ç'lidhje mund të kish ai me të kaluarën e vendit të saj.

RRËFENJAT E DIELLIT PËR TË VËRTETËN E MADHE

Kur vajza shkëputi sytë nga objekti vezullues,
Dielli zuri t'i rrëfente:

- Teotihuakani ka pasë qenë vendi im, sofrë
ime. Aq shumë e doja, saqë kurrë nuk pyesja për
stinë, përherë atje më gjeje. Vendi qe i begatë.
Njerëzit adhuronin diellin dhe Liberumin, vajzën e
bardhë të Teotihuakanit, që u ndillte paqen...

Syshpuzës iu kujtuan vetëtimthi Bukuroshja
e Bardhë mes dymbëdhjetë Elfëve të Gëzimit, të
cilën ia kishin nxjerrë përpara syve Koha e
Plotfuqishme dhe nisi të kuptonte diçka...

- Kish aq shumë diell në Teotihuakan, -
vazhdoi rrëfimin Dielli, - sa dilte e tepronte për

vendin. Asokohe, i Mençuri i Teotihuakanit, shpiku Solët, objektet diell - transportuese, ja si ai që ke të në dorë. Teotihuakani filloi të bënte një tregti të mrekullueshme me vendet e hemisferës tjetër, ku dielli ngrohte veçse disa ditë.

- Vendet e tjera? Pse a ka vende të tjera përveç Teotihuakanit? - shqeu sytë Syshpuza.

- Posi jo! - u përgjigj Dielli dhe vijoi: - Teotihuakani që vendi i parë i planetit ku u ngrit Observatori - Kalendar, sepse jeta e tij varej shumë nga lëvizja e yjeve në qiell. Observatori lartohej e lartohej deri te retë dhe I Mençuri i Teotihuakanit ndërtonte aty shpikjet e tij.

- I Mençuri i Teotihuakanit, po kush është ky? - e ndërpreu rrëmbimthi vajza.

- Arkitekt - Astronomi i Roitur, - iu përgjigj prerazi Dielli.

Ndërsa Dielli tregonte, vajza vuri re se yjet - fener të sallës ku po rrinin. shuheshin dhe ndizeshin papushim. E Vërteta e Madhe e rrufiste kohën si e limaksur.

- Gjërat morën mbrapsh, - e zuri prapë fjalën Dielli, - kur I Mençuri ndërtoi me duart e veta Merimangën Vigane.

- Merimangën Vigane?! - briti Syshpuza.

- Ajo që makina më e përsosur që kish shpikur mendja e tij. Kur e mbaroi së ndërtuari dhe pa se funksiononte, ai zuri të bënte si i shkalluar nga gëzimi dhe i theu të gjitha veglat me të cilat e kish punuar.

I Mençuri kish arritur të paarritshmen. Nami mori dhenë dhe njerëzit, që nuk e besuan shpikjen, e quajtën I Roituri... Truri i makinës punonte si mendjet njërezore. Ai i kish thithur Arkitekt - Astronomit të Roitur jo vetëm fuqinë fizike dhe një pjesë të fuqisë mendore, por edhe egoizmin e tij të vockël, i cili, sipas një ligji të mallkuar, ishte katërfishuar, pesëfishuar, njëqindfishuar, duke e përçarur nëpër qelizat e mbivendosura të atij truri të llahtarshëm... Pak e nga pak, ndërsa Merimanga Vigane perfeksionohej si makinë - njeri dhe adhurimi dhe përkushtimi i teotihuakanasve ndaj saj rritej përditë, Arkitekt - Astronomi i Roitur bënte plane.

- Ç'plane?! - pyeti me zë të mekur Syshpuza, të cilën një ndriçim i beftë i mendjes ia kish qartësuar gjërat pasqyrë.

- Që pas shpikjes së Merimangës Vigane, Arkitekt - Astronomi i Roitur jetonte i dyzuar. Në një anë ai vetë si shkencëtar dhe në anën tjetër makina - njeri egoiste. Por s'kaloi shumë dhe ana - makinë - njeri doli mbi anën shkencëtar, dhe zot i vërtetë i veprimeve të tij u bë Merimanga Vigane. Së pari, ajo magjepsi Liberumin dhe burgosi dymbëdhjetë Elffët e Gëzimit.

Syshpuzës atë çast i dolën përpara syve Bukuroshja e Bardhë, symbyllur e shtrirë në një krevat dhe njerëz që ulërinin.

- Po mirë, njerëzit ç'bëjnë kur magjepsën Liberumin? - pyeti tërë ankth Syshpuza.

- Populli diç kish nuhatur se vdekja e Bukuroshes së tij të Bardhë nuk qe e natyrshme. Njerëzit zunë të bërtisnin e të ulërinin rugëve se do ta zbulonin të vërtetën dhe sikur në magmën e Tokës të qe futur; dhe një lloj telepatie, telepatët qenë të shumtë asokohe në Totihuakan, i drejtoi për nga Piramida e Diellit ku rrinte Merimanga Vigane.

Por ajo qe përgatitur me kohë për këtë, do të thërriste në ndihmnë Erën e Gjumit Shekullor. Në Piramidën e Diellit pat mbledhur rreth vetes një kor prej njëmijë njerëzish të gjunjëzuar që do të përforconin yshtjen e saj. Mirëpo, yshtja i kushtonte gjysmën e energjisë së brendshme Merimangës Vigane.

Atëherë Arkitekt - Astronomi i Roitur shpiku Sferën e Jetës dhe Mekanizmin e Tmerrshëm të Pasqyrave - dy shpikjet e tij të mëdha pas makinës - njeri. Për to harxhoi gjithë rezervën e **Solëve** që gjendej në Teotihuakan, e cila përbënte një energji kolosale diellore.

Sfera e Jetës do t'i shërbente makinës - njeri si një lloj materie jete, ndërsa Mekanizmi i Tmerrshëm i Pasqyrave ishte ku e ku më i ndërlikuar dhe i gjithpërdorshëm. Ai kish përmasa të jashtëzakonshme dhe energjia diellore që përmbante mund të kthehej e të transformohej në disa lloje energjish të tjera.

Teotihuakani ngriu në Gjumin Shekullor njëmijë vjet.

Përpara se të paralizohej nga gjumi e të konservonte jetën për njëmijë vjet, Arkitekt - Astronomi i Roitur e shkëputi Teotihuakanin me anë të Mekanizmit të Tmerrshëm të Pasqyrave nga planeti Tokë dhe e ktheu në një planetth që lëvizte fare pranë të madhit e paralel me të, por në kah të kundërt me lëvizjen e tij.

Shekujt kalonin një e nga një dhe Teotihuakani rrethohej dalëngadalë nga kufij akulli, ashtu siç e kish dashur dhe parashikuar Arkitekt - Astronomi i Roitur.

- Po ti ç'bëre, o Baba Diell? Pse i le kufijtë e akullit të ngriheshin deri në qiell? - pyeti me padurim Syshpuza.

- Nuk e braktisa kollaj vendin tim, jo. Shkoja ditë për ditë dhe e ngrohja Teotihuakanin, por ç'të ngrohje se? Jeta kish ngrirë dhe pamja e saj qe lemerisëse. Zija e i përkëdhelja njerëzit me rrezet e mia, por më kot, kërkojë t'i shkundja nga gjumi i tmerrshëm dhe s'bëja dot gjë. Madje rrezikova shumë edhe vetë. Atmosfera e mbushur me pluhurin inkandeshent të Erës së Gjunit Shekullor më trullosi e desh më vuri edhe mua në gjumë. Mendo se ç'katastrofë do të qe! U tremba, hipa me vërtik në karrocën time të artë dhe i lëshova kuajt revan. Që nga ajo ditë s'guxova të kthehesha më në Teotihuakan për njëmijë vjet me radhë.

- Por kur u prish magjia e Gjunit Shekullor?
- pyeti vajza.

- Në krye të njëmijë vjetëve, kur magjia e

gjumit u prish dhe pluhuri inkandeshent u pastrua, kufijtë prej akulli të Teotihuakanit kishin arritur gjer në qiell. Përsëri mendova të hyja në Teotihuakan, por qe pothuaj e pamundur.

Në fillim e sulmova Malin e Akullit me rrezet e mia - shigjeta, por ato ftoheshin në çast dhe arrinin të shponin si turjelë vetëm pak centimetra. Miliona rrezezarrtat s'kishin të sosur, por akulli mijëvjeçar s'donte t'ia dinte. Pashë, ç'pashë, dhe megjithëse energjia ime ishte pamatshme, u tëhoqa nga frika se mos shuhesha në atë betejë, ku s'merrej vesh se kush do të fitonte.

- Po pastaj ç'u bë me Diellin e Teotihuakanit?
- pyeti Syshpuza.

- Arkitekt - Astronomi i Roitur kish marrë përsipër gjithçka, madje të ndërtonte edhe vetë Diellin e Teotihuakanit. Në majën e Malit të Akullit nguli një diell të gënjeshtërt, të cilin e ushqente me dritë pasqyrash. Brezat e teotihuakanasve u ndërruan shumë shpejt. Brezi i parë, pas Gjumit Shekullor, jetoi pak në Erën e Re. Brezi i dytë është ai i prindërve të tu, ndërsa ti je brezi i tretë.

- Po si vazhdon të rrojë akoma Merimanga Vigane, me se ushqehet, me Sferën e Jetës? - pyeti Syshpuza.

- Eh, eh, moj bijë! - psherëtiu gjigandi dhe yjet - fenerë u shuan sikur t'u kish fryrë Dielli. - Ai përbindëshi jeton në zemrat e njerëzve.

- Ç'thua, Baba Diell!? - klithi vajza.

- Uksmali, ku flijohen zemrat e teotihuaka-

nasve, furnizon me lëndë të gjallë Sferën e Jetës.

- Sii! Nuk u blatohen yjeve që lindin në qiellin e Teotihuakanit zemrat e njerëzve?

- Yjet i varros Arkitekt - Astronomi i Roitur, ua rrëfít dritën e vërtetë yjore dhe e kthen në dritë pasqyrash.

- Vërtet, si nuk mbaron drita e **Solëve**? Mekanizmi i Tmerrshëm i Pasqyrave ka kaq shumë kohë që punon! - pyeti vajza.

- Gjithçka rregullohet me anë të Qarkullimit të Dritës, asgjë nuk humbet, asgjë nuk harxhohet, - u përgjigj Dielli.

- Nuk po të kuptoj, Baba Diell, - foli prapë vajza.

- Është fare kollaj, mos bijë! Dritën, me të cilën Arkitekt - Astronomi i Roitur ushqen diellin, e mbledh përsëri me anë të Mekanizmit të Tmerrshëm të Pasqyrave dhe njerëzve u le vetëm fantazmën e saj.

- Po njerëzit, njerëzit si mundën të jetojnë akoma në errësi dhe madje të adhurojnë Arkitekt - Astronomin e Roitur dhe Merimangën e tij Vigane?

- Këtu qëndron edhe gjithë sekreti i jetës së Teotihuakanit! Vendi edhe më parë se të shkëputej nga Toka, planeti mëmë, ndikohej nga lëvizja e yjeve në qiell. Ndërsa tani që ekziston si planetth më vete, aq i vogël së ç'qe, jeta e tij ndodhej në mëshirën e flukseve dhe reflukseve kozmike. Edhe ndryshimi kahut të lëvizjes e kish bërë punën e tij. Në Erën e Re, njerëzit kishin ardhur me kujtesë të

shpëlarë, ndjenjat dhe gjendja e tyre shpirtërore rregulloheshin me anë të Mekanizmit të Fenomeneve Kozmike dhe, meqënëse ndërlidhësi me të qe Arkitekt - Astronomi i Roitur, njeriu i qiellit, këto gjëra sajoheshin në Observatorin - Kalendar dhe njerëzit ishin mësuar kështu. Një lloj psikologjie kozmike e lidhte pazgjidhshmërisht me Arkitekt - Astronomin e Roitur. Ditë - natën e Teotihuakanit e përcaktonte ai vetë, madje edhe dhimbja e kokës së njerëzve dhe gëzimi i tyre gatuheshin në Observator.

Syshpuzës iu kujtuan padashur dymbëdhejtë Elfët e Gëzimit, të cilët i mbante të burgosur Xhindi i Lig, Ngrohtësirrufitësi. Iu kujtua edhe supjeri i stërmadh, strofulla e Xhindit në mes të platformës së tretë, i rrethuar nga stalagmitet e tmerrshme, dhe befaz, një mendim i shkrepëti në kokë: Xhindi i Lig ishte një tjetër makinë vrasëse që kish ndërtuar Arkitekt -Astronomi i Roitur.

Ia rrëfeu Diellit.

- Frymëmarrja e Malit të Akullit që ke dëgjuar,
- shpjegoi ai, - krijohet prej ajrit që hyn nga brenda
- jashtë nëpërmjet miliarda gyphave të tejhollë të
pareteve të malit, të cilët shërbejnë për të realizuar
thithjen e ngrohtësisë së qenieve të gjalla që
guxojnë t'i aviten dhe që drejtohen nga përbindëshi
- makinë - Xhindi i Lig.

- Po Liberumi, Baba Diell, ku ndodhet
Liberumi i magjepsur? - pyeti me ankth Syshpuza.

- Në qelitë e nëndheshme të Piramidës së

Diellit, mbi një shtrat guri. Munda të shoh kur e vizitova për herë të fundit Teotihuakanin, - u përgjigj Dielli.

- Po a do të mund të kthehet prapë në jetë Liberumi? - pyeti vajza.

- Po, kur e Zgjedhura e Shpresës t'i firojë jetën Makinës - njeri dhe Arkitekt - Astronomi i Roitur të kthehet në yll kavanozi.

Gjuha e Diellit ishte bërë e figurshme dhe Syshpuza e kuptoi se ai po jepte mesazhe orakulli. Nuk foli asnjë fjalë, por zuri të mendonte e shqetësuar se si do të mund të përmbushte atë mision. Tashmë ishte mësuar të mos bënte pyetje të tepërta, por të rrinte e të mbante vesh, sepse kur të vinte çasti, çdo gjë do t'i kthjellohej.

Virgoja i tha të ndiqte pas, dhe të dyja dolën nga salla.

Një vaskë e madhe, e mbushur me lëndë të kaltëruar, qe vendosur në një kthinë prapa sallës së yjeve - fener. Syshpuza hoqi pelerinën dhe u fut në të. Përnjëherë e ndjeu veten tjetërsoj. Lënda e kaltëruar, e cila ishte valë drite e butë, ia kish mbushur zemrën me një lloj dashurie, të cilën ajo s'e kish ndier më parë. Truri po i punonte tik - tak, tamam si sahat, madje pa dashur ajo vetë, dhe vajza filloi të kuptonte qartazi dhe shumë gjëra të cilat s'i kishte kuptuar gjer atëherë. Mendime që s'i kish pasur kurrë nisën t'i gëlonin në kokë. Tërë historia e lashtë dhe e re e Teotihuakanit iu zbulua para syve.

U çua ngadalë dhe vetja iu duk si te Liberumi. Në vesh i gjëmonin fjalët e Diellit që ish përkulur mbi vaskë dhe kish pëshpëritur: "Dritë nëpër dritë do të kthehesh në Teotihuakan!"

Tani mendja, zemra dhe shpresa e Liberumit jetonin te Syshpuza.

* * *

Grimca drite, një rreze të ftohtë Hëne, Syshpuza nisi rrugën e kthimit.

Bëri miliarda vjet - dritë udhë.

Rrezja e ftohtë e Hënës e kaloi kollaj Malin e Akullit nëpërmjet gypthave të tejhollë të "frymëmarrjes" së tij dhe zbriti shpejt në Teotihuakan. Rrëshqiti lehtaz brenda Piramidës së Diellit dhe humbi mes dritës së mijëra pishtarëve që digjeshin nëpër mure.

Askush nuk pa dhe nuk dëgjoji më.

Syshpuza u fut poshtë barkut të llahtarshëm të Merimangës Vigane dhe tërhoqi me forcë Sferën e Jetës që kish humbur shumë nga madhësia e saj e fillimit.

Brenda disa çateve ndodhi mrekullia. Merimanga Vigane filloi të rrëgjohej me një shpejtësi të hatashme sikur po shkrinte nga flakët e një zjarri ferri, duke lëshuar në ajër molekulat e fundit të energjisë së jetës. U tkurr e u mblodh dhe

kërceu së fundi pa jetë në një qoshe të Piramidës, si një lodër llastiku e tmerrshme duke zbuluar një pllakë qiklopiane prej mermeri të bardhë.

Syshpuza iu afrua pllakës dhe, kur shkeli mbi të, ajo u lëshua poshtë në një humnerë përpirëse duke e marrë me vete.

Pllaka u ndal në boshllëk. Syshpuza hodhi sytë dhe pa se në buzë të saj fillonte një shkallë guri e lashtë. Hodhi këmbën dhe nisi të zbriste shkallën. Ajo e nxorri në një qeli guri të nëndheshme të ftohtë. Në mes të qelisë, ndodhej një shtrat i madh guri e mbi të dergjej e magjepsur Liberumi - Bukuroshja e Bardhë e Teotihuakanit.

Në faqen e djathtë të qelisë ndodhej një portë kafazi me shufra hekuri të trasha. Aty qe kyçur Era e Gjumit Shekullor. Ajo kuiste si e tërbuar duke i ngritur në hava gjylet e rënda të vargonjve, të cilat, kur binin sërish në truallin e kafazit të hekurit, gjëmonin me tërsëllimë

Syshpuza iu afrua Liberumit dhe nisi ta sodiste: vajza e bardhë që dukej hem si Bukuroshja e Bardhë e Elfëve te Koha e Plotfuqishme, hem si Virgoja e hem si Syshpuza, ngjasonte me statujat - stalakmite të supjerit vigan. Flokët, buzët, qerpikët ishin kristalizuar. S'dukej asnjë shenjë jete, dhe Syshpuzën e kaploi një frikë e madhe.

I vuri mbi gjoks Sferën e Jetës, që dukej sikur digjej vetiu dhe priti me ankth

Gjithçka ndrroi brenda çastit. Jeta lulëzoi në trupin e ngrirë: Liberumi hapi sytë, lëvizi buzët dhe

tha:

- Qenke ti, Syshpuzë!

- Qenke ti, Liberum! - po thoshte edhe
Syshpuza nga ana e saj.

PASTHËNIE

Në Observatorin - Kalendar, Arkitekt - Astronomi i Roitur ndjeu se po i rridhnin trupë. Në skufjen e kuqe të mykur ishte hapur një krisë e madhe, nga e cila po avullonte tërë ajo substancë gri.

Ai ndezi Mekanizmin e Tmerrshëm të Pasqyrave dhe u hodh në honin - lubi të dritës.

Në radhën e kavanozave që mbanin të burgosura yje qielli, u shtua edhe një kavanoz i madh që kishte burgosur në formalinë një njeri si qenie të moçme përrallash, me skufje të kuqe, dolloma të zezë dhe mjekër fije -fije.

Ndërkohë, planetthi qe bashkuar pa zhurmë me planetin - mëmë.

Malet e Akullit kishin filluar të shkrinin uturimshëm dhe uji rridhte tejposhtë me furi si ujëvarë.

Teotikhuakani, vendi i Diellit, ngrihej në brigjet e një deti të kaltër. Në horizont vezullonte një anije velëbardhë.

Përmbajtja

Hyrje,	3
Teotihuakani - Vendi i Diellit,	6
Përse teotihuakanasit e kanë fytyrën e blertë dhe enden si hije,	8
Si lindin dhe vdesin magjistarët dhe magjistricat,	11
Observatori - Kalendar,	16
Gjueti yjesh,	21
Orakulli i Teotihuakanit,	25
Koha e Plotfuqishme,	29
Në Malin e Akullit,	34
Kometa,	45
Peshqit,	49
Dashi,	51
Demi,	53
Binjakët,	56
Gaforrja,	59
Luani,	62
Malli,	66
Peshorja,	68
Akrepi dhe Shigjetari,	70
Bricjapi,	74
Shtëmba,	77
Dielli,	80
Rrëfenjat e Diellit për të Vërtetën e Madhe,	83
Pasthënie,	95
Përmbajtja,	98